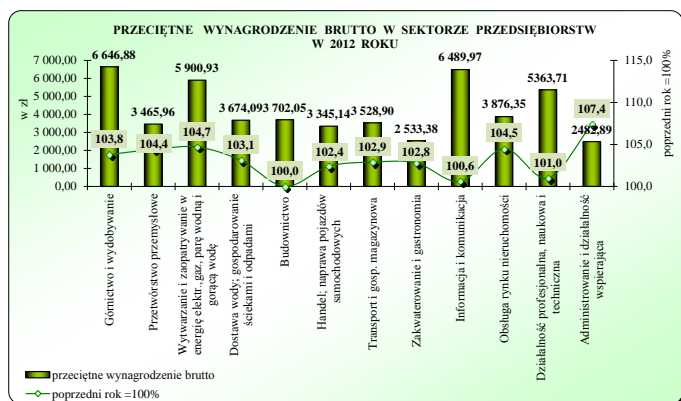
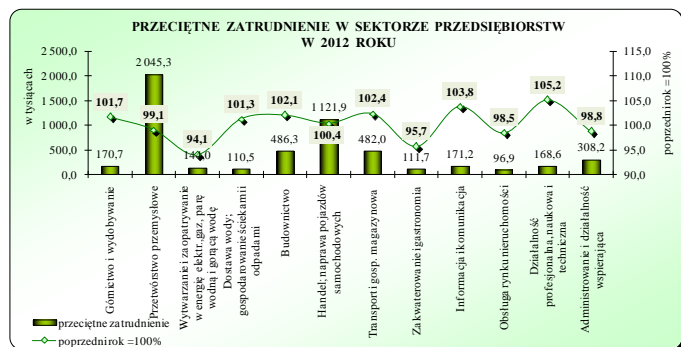
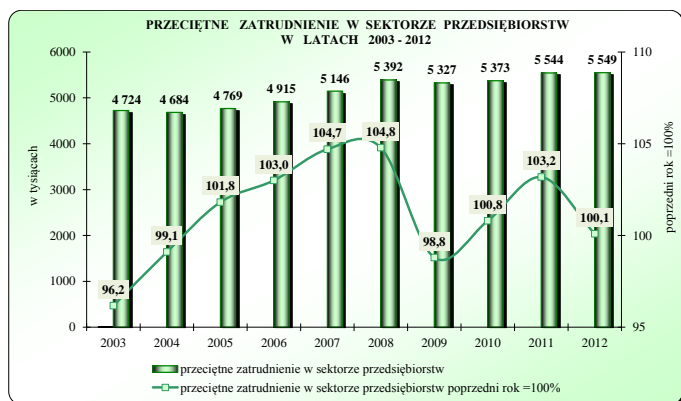
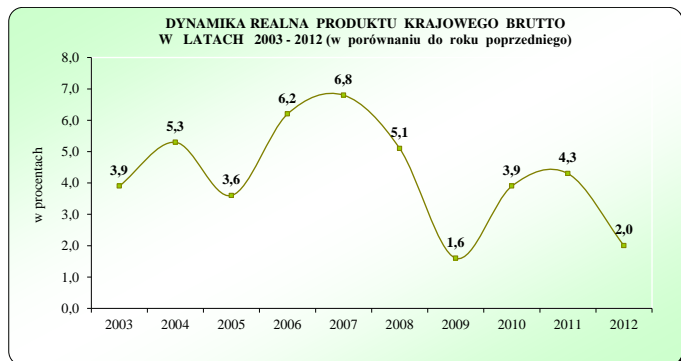

RYNEK PRACY W POLSCE 2012 ROK

Sytuacja gospodarcza zarówno w kraju, jak i na świecie to jeden z głównych czynników mających wpływ na zmiany zachodzące na rynku pracy. Światowy kryzys, z którym zmierzyć musiała się również Polska, przerwał korzystne zmiany jakie widoczne były na rynku pracy w zasadzie do końca 2008 r. Po spowolnieniu gospodarczym zanotowanym w 2009 r., kiedy to wzrost PKB wyniósł zaledwie 1,6%, w kolejnych latach dynamika wzrostu zwiększała się, ale w 2012 r. ponownie nastąpiło osłabienie. **Według wstępnych szacunków GUS Produkt Krajowy Brutto w Polsce w 2012 r. wzrósł realnie tylko o 2,0%** w porównaniu do roku poprzedniego, co oznacza, że wzrost ten był 2-krotnie słabszy niż rok, czy dwa lata wcześniej.

Popyt krajowy wzrósł w 2012 r. zaledwie o 0,1% wobec wzrostu o 3,4% w 2011 r. Spożycie ogółem zwiększyło się o 0,3%, z tego indywidualne wzrosło o 0,3%, a publiczne pozostało bez zmian.

W 2012 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ wyniosło 5 548,7 tys. osób, a więc było o 0,1% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,2% w 2011 r.). Najbardziej znaczący wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wzrost o 5,2%), informacja i komunikacja (o 3,8%) transporcie i gospodarce magazynowej (o 2,4%) oraz budownictwie (o 2,1%). **Generalnie w przemyśle wystąpił natomiast spadek zatrudnienia o 1,0%** (w 2011 r. wzrost o 2,1%). W sekcjach zaliczanych do przemysłu największy spadek zatrudnienia zanotowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (spadek o 5,9%).

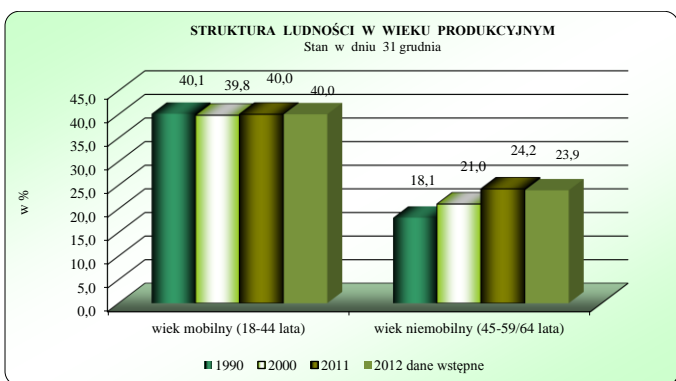
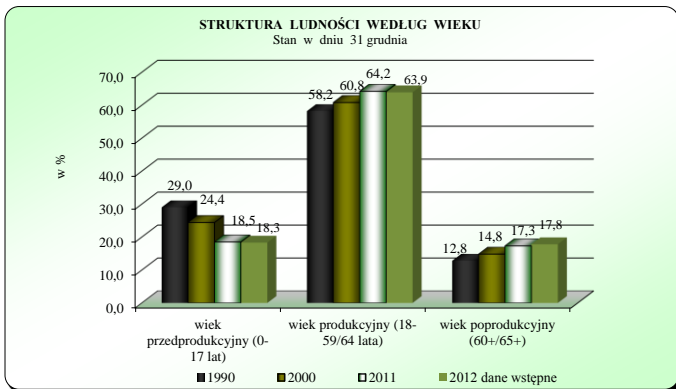
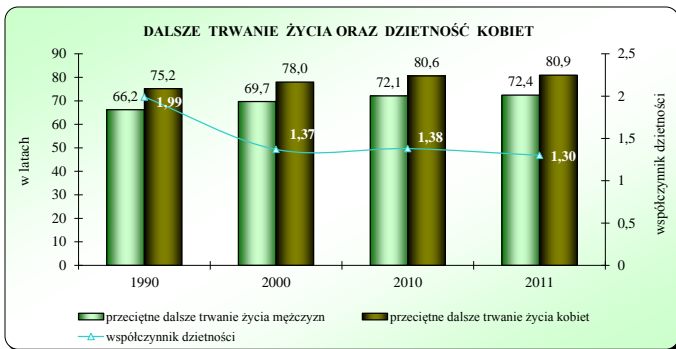
Przy minimalnym wzroście zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tym sektorze wyniosło 3 728,36 zł i było o 3,4% wyższe niż przed rokiem. Jego wzrost zanotowano w większości sekcji, a najbardziej zwiększyło się w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,7%), obsłudze rynku nieruchomości (o 4,5%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 4,4%). Na niezmiennym poziomie pozostały wynagrodzenia w budownictwie.

Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2012 r. była o 0,2% niższa niż rok wcześniej (w 2011 r. wzrosła o 0,9%).

Wynagrodzenie minimalne wyniosło w 2012 r. 1 500 zł, czyli wzrosło 8,2% w porównaniu do roku 2011.

¹ Informacja o sytuacji społeczno – gospodarczej kraju rok 2012, GUS, Warszawa 28 stycznia 2013 r.

ZMIANY DEMOGRAFICZNE²

W ciągu ostatnich dwóch lat, choć tempo przyrostu ludności było dodatnie, to wyraźnie słabło. W 2012 r., tempo przyrostu ludności wyniosło 0,01% wobec 0,02% w 2011 r. i 0,08% w 2010 r. Oznacza to, że na każde 100 tys. mieszkańców Polski w 2012 r. przybyła tylko 1 osoba wobec 2 osób w 2011 r. i 8 osób w 2010 r.

Według wstępnych danych GUS w końcu 2012 r. ludność Polski liczyła ok. 38 542 tys. osób i była o ok. 4 tys. wyższa niż przed rokiem.

Istotny wpływ na procesy demograficzne ma liczba urodzeń. W Polsce **niska liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń i od 1989 r. utrzymuje się okres depresji urodzeniowej.**

W 2011 r. współczynnik dzietności wynosił 1,30. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1-2,15, gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci. W 2011 r. na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypadało tylko 130 dzieci (w miastach 121, na wsi 143). Rozpoczęte w latach 90-tych XX wieku przeobrażenia demograficzne to wynik przesunięcia najwyższej płodności kobiet z grupy 20-24 lata do 25-29 lat i znaczący wzrost płodności w grupie 30-34 lata związany z realizacją „odłożonych urodzeń”. Konsekwencją tego jest **podwyższenie średniego wieku urodzenia pierwszego dziecka z 23,7 lat w 2000 r. do 26,9 lat w 2011 r.**

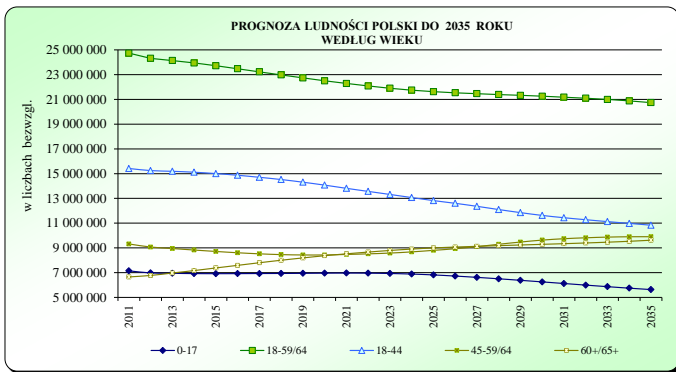
Począwszy od 1992 r. obserwuje się w Polsce nieprzerwany **wzrost średniej długości życia.** W 2011 r. przeciętne trwanie życia wynosiło 72,4 lat dla mężczyzn i 80,9 lat dla kobiet. W stosunku do początku lat 90-tych trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o ponad 6 lat, a kobiet o ponad 5,5 roku. Mimo to w Polsce występuje zjawisko nadumieralności mężczyzn, co powoduje, że różnica pomiędzy trwaniem życia mężczyzn i kobiet jest bardzo wysoka.

Niski poziom dzietności i towarzyszący mu proces wydłużania się trwania życia będą powodować zmniejszanie podaży siły roboczej na rynku pracy oraz wzrost liczby i odsetka ludzi w starszym wieku.

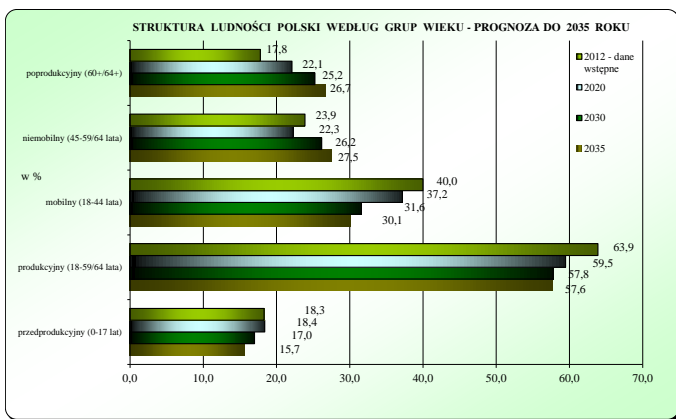
Potwierdzają to zmiany jakie już dziś zachodzą w strukturze wiekowej ludności. W zestawieniu z rokiem 2000 odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 24,4% do 18,3%. Równocześnie nastąpił wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym (z 60,8% w 2000 r. do 63,9% w 2012 r.) i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (z 14,8% do 17,8%). Ponadto przy niemal niezmiennym udziale osób w wieku mobilnym wśród ludności w wieku produkcyjnym, odsetek niemobilnych wzrósł z 21% do 23,9%.

² Informacja o sytuacji społeczno – gospodarczej kraju rok 2012, GUS, Warszawa 28 stycznia 2013 r.

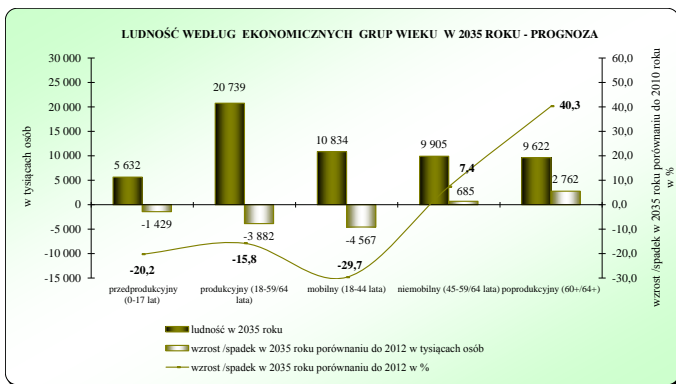
PROGNOZA LUDNOŚCI POLSKI do 2035 roku ^{3, 4}

Zgodnie z wynikami prognozy ludności Polski do 2035 roku, sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny, w perspektywie najbliższych lat **liczba ludności Polski będzie się systematycznie zmniejszać, przy czym tempo spadku będzie coraz wyższe**. W 2012 r. liczba ludności osiągnęła 38,5 mln, a w 2035 r. zmniejszy się poniżej 36 mln osób. Oznacza to, że liczba ludności w końcu prognozowanego okresu będzie stanowiła ok. 93% stanu uzyskanego w 2012 r. Spadek w większym zakresie będzie dotyczył ludności zamieszkałej w miastach, przy ponad połowę niższym ubytku zamieszkałych na wsi.

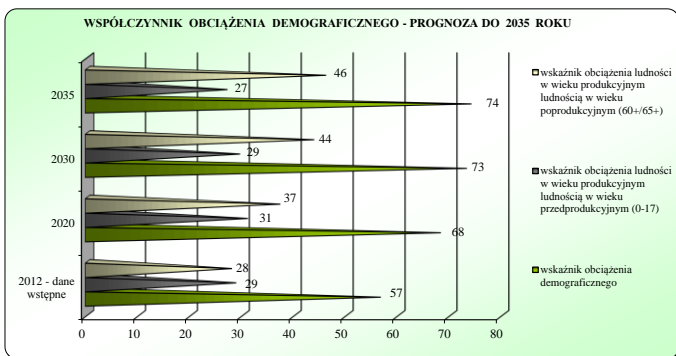
Nastąpi pogłębienie procesu starzenia się ludności, które będzie dotyczyło znacznie bardziej obszarów wiejskich. Starzenie się ludności jest zjawiskiem obserwowanym we wszystkich krajach Europy zachodniej od dziesiątków lat. Przyczyn tego stanu należy upatrywać zarówno w ciągle niskiej liczbie urodzeń, jak i korzystnych zmianach w związku z obniżeniem umieralności. Dodatni przyrost naturalny utrzyma się do 2013 r. Jednak w kolejnych latach w efekcie niekorzystnych zmian w strukturze ludności wg wieku i zmniejszaniu się liczebności kobiet w wieku rozrodczym przewiduje się ujemny przyrost naturalny. Będzie on wynikiem niskich urodzeń przy korzystnych zmianach w procesie umieralności i wydłużaniu dalszego trwania życia.

Mediana wieku ludności zwiększy się z 37,3 lat w końcu 2007 r. do 41,4 lat w 2020 r. i 47,9 lat w 2035 roku.

Struktura ludności według płci nie ulegnie zasadniczym zmianom.

Istotnie zmieni się natomiast struktura ludności według wieku. Liczba dzieci do 17 lat zmniejszy się z 7,1 mln w 2012 r. do 5,6 mln w 2035 r. (spadek o ponad 20%). **Prognozowany jest znaczący ubytek ludności w wieku produkcyjnym z 24,6 mln do 20,7 mln** - spadek wyniesie ok. 3,9 mln osób, czyli prawie 16%. **Z kolei liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie z 6,9 mln osób do 9,6 mln** (wzrost o blisko 2,8 mln osób, czyli o ponad 40%). Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się z 18,3% w 2012 r. do 15,7% w 2035 r. W tym samym czasie udział osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się z 63,9% do 57,6%, a odsetek w wieku poprodukcyjnym wzrośnie z 17,8% do 26,7% (tj. o prawie 9 punktów procentowych).

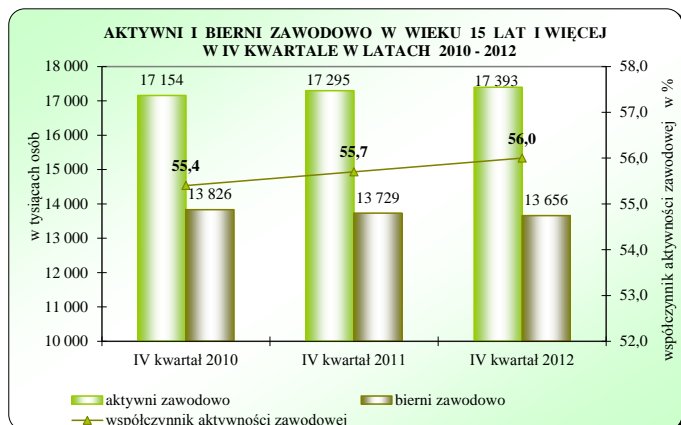
Współczynnik obciążenia demograficznego ogółem pokazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrośnie z 57 osób w 2012 r. do 74 osób w 2035 roku.

³ Prognoza ludności na lata 2008-2035, GUS, Warszawa 2009

⁴ Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 raport z wyników, GUS, Warszawa 2012

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POLSKI (BAEL)⁵

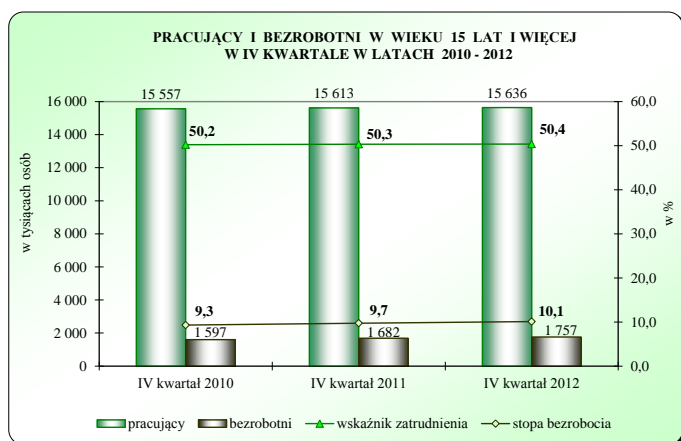

Aktywność zawodowa Polaków, choć stopniowo rośnie, to nadal pozostaje niska. Populacja aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2012 r. liczyła 17 393 tys. osób i była o 98 tys. osób wyższa niż w IV kwartale 2011 r. (wzrost o 0,6%). W tym samym czasie liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 73 tys. (tj. o 0,5%) do 13 656 tys. osób.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej dwa lata z rzędu wzrastał o 0,3 p. p. – z 55,4% w IV kwartale 2010 r. do 56,0% w IV kwartale 2012 r. **Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) wyniósł 73,2%** wobec 71,8% w IV kwartale 2010 r. i 72,5% w IV kwartale 2011 r.

Wciąż wysoki poziom bierności zawodowej jest zjawiskiem wynikającym z jednej strony z przedłużania wejścia na rynek pracy przez osoby młode (kontynuowanie nauki), z drugiej zaś następuje w wyniku przechodzenia na emerytury lub renty, ew. świadczenia przedemerytalne ciągle licznej grupy osób, które nabywają uprawnienia do ww. świadczeń. **Najważniejszymi powodami bierności zawodowej w IV kwartale 2012 r. były: emerytura wskazywana przez 47,1% biernych zawodowo oraz nauka i uzupełnianie kwalifikacji, które wskazało 20,8% biernych.** Istotne powody bierności stanowią również choroba i niesprawność wskazywana przez 14% biernych zawodowo i obowiązki rodzinne oraz związane z prowadzeniem domu – 11,2% biernych.

Zgodnie z wynikami BAEL w IV kwartale 2012 r. liczba pracujących w wieku 15 lat i więcej ukształtowała się na poziomie 15 636 tys. osób. W porównaniu do analogicznego okresu 2011 r. pracowało 23 tys. osób więcej, czyli wzrost wyniósł zaledwie 0,1%.

W IV kwartale 2012 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej wyniósł 50,4% wobec 50,3% rok wcześniej. **Dla osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) wskaźnik zatrudnienia wyniósł 65,7% wobec 65,3% w IV kwartale 2011 r.**

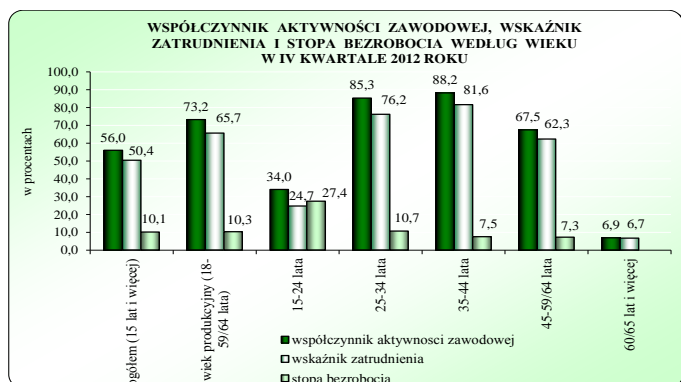
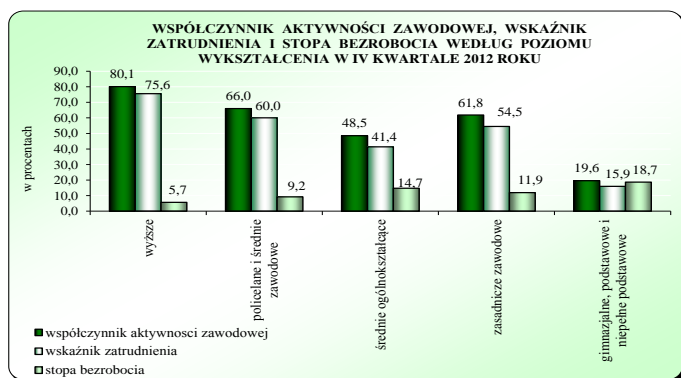
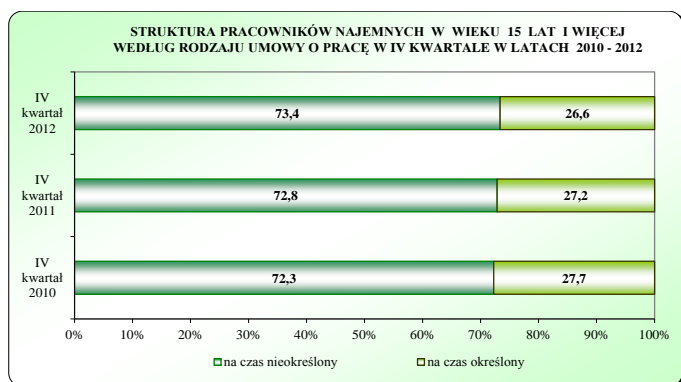
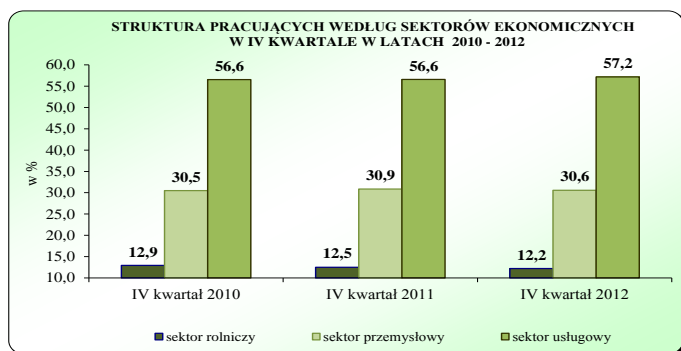
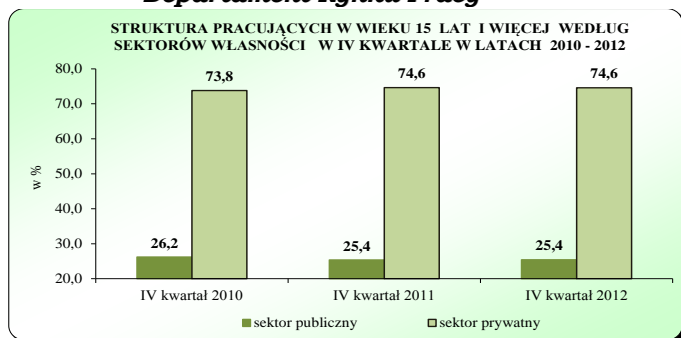
Mimo wzrostu liczby pracujących zwiększyła się również liczba bezrobotnych z 1 682 tys. osób w IV kwartale 2011 r. do 1 757 tys. osób w IV kwartale 2012 r.

Udział bezrobotnych w liczbie aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej (stopa bezrobocia według BAEL) wyniósł 10,1% wobec 9,7% rok wcześniej.

⁵ Kwartalna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa, 2013.02.25

Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat. Od III kw. 2012 r. poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej – do II kw. 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy. W związku z wprowadzonymi zmianami prezentowane wyniki BAEL nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 rok. Dlatego też w opracowaniu ograniczono się do danych przeliczonych przez GUS do chwili przygotowywania materiału i zawężono zakres danych prezentowanych na wykresach do 3 lat.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

W strukturze pracujących w wieku 15 lat i więcej systematycznie wzrasta udział zatrudnionych w sektorze prywatnym. W IV kwartale 2012 r. w sektorze tym pracowało 11,7 mln osób, co stanowiło 74,6% pracujących.

Równocześnie zmniejsza się udział pracujących w sektorze rolniczym (do 12,2%) przy wzroście w sektorze usługowym (do 57,2%). W sektorze przemysłowym następują niewielkie wahania – w IV kwartale 2012 r. pracowało w nim 30,6% pracujących wobec 30,9% rok wcześniej i 30,5% dwa lata wcześniej.

W IV kwartale 2012 r. w charakterze pracownika najemnego pracowało 12 189 tys. osób, tj. 78% ogółu pracujących w wieku 15 lat i więcej. Liczba pracowników najemnych wzrasta z roku na rok, przy spadku liczby pracodawców i pracujących na własny rachunek (2 898 tys. osób). Tym samym **w strukturze pracujących zwiększa się udział pracowników najemnych** oraz spada odsetek pracodawców i pracujących na własny rachunek (18,5%), a także pomagających członków rodzin (3,5%).

W liczbie pracowników najemnych w IV kwartale 2012 r. na podstawie umowy na czas określony pracowało 3 245 tys. osób, co oznacza, że **umowy czasowe miało 26,6% pracowników najemnych**, ale udział ten na przestrzeni ostatnich trzech lat zmniejsza się. Umowy na czas nieokreślony posiada 3 na 4 pracowników najemnych.

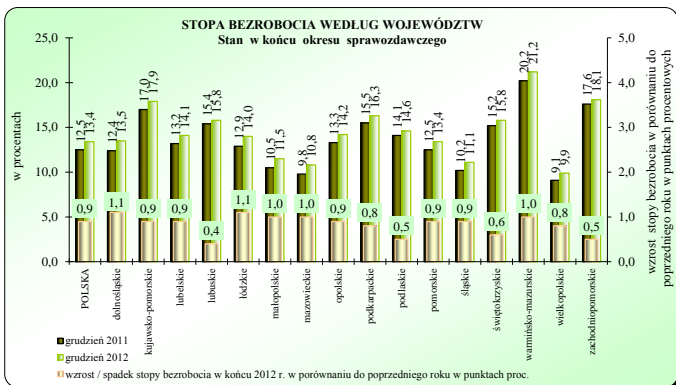
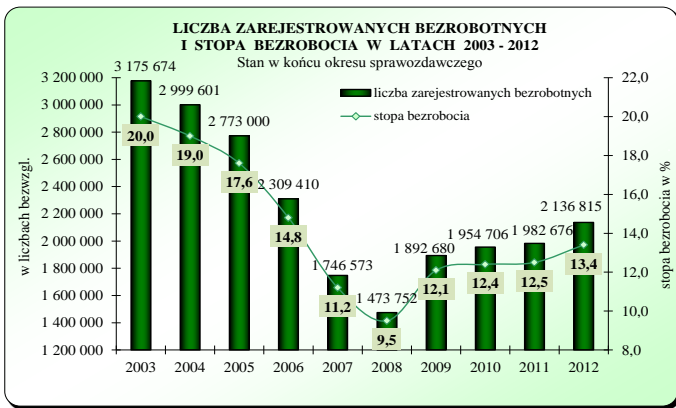
Z liczby pracujących wg BAEL w IV kwartale 2012 r. około **1,1 mln osób pracowało w więcej niż jednym miejscu pracy**, a 371 tys. osób poszukiwało innej pracy niż wykonywana, w tym 192 tys. chciało zmienić pracę z powodu warunków finansowych, a 30 tys. osób z obawy przed utratą obecnej pracy.

Wskaźniki obrazujące kształtowanie się aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia są silnie skorelowane z wiekiem, ale również z poziomem wykształcenia. Najkorzystniejsze wartości przyjmują dla osób z wykształceniem wyższym i w miarę obniżania poziomu wykształcenia wskaźniki są coraz słabsze, choć zaznaczyć należy, że w lepszej sytuacji są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym niż średnim ogólnokształcącym. **Stopa bezrobocia dla osób z dyplomami wyższych uczelni wyniosła w IV kwartale 2012 r. 5,7% wobec 18,7% dla osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym.**

Stosunkowo **niska pozostaje aktywność zawodowa młodzieży (34%) oraz osób w wieku tzw. poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety oraz 65 lat i więcej mężczyźni – 6,9%).** Dla tych kategorii wiekowych również niski pozostaje wskaźnik zatrudnienia – odpowiednio 24,7% i 6,7% w IV kwartale 2012 r.

W Polsce, podobnie jak w wielu innych krajach UE, **najwyższa stopa bezrobocia dotyczy osób młodych – 27,4% wobec 7,3% dla osób w wieku 45 lat i więcej.**

BEZROBOCIE REJESTROWANE⁶

Ze względu na różnice metodologiczne stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce pozostaje na wyższym poziomie niż w ujęciu BAEL. **W końcu 2012 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 13,4% wobec 12,5% w końcu 2011 r. – wzrost wyniósł 0,9 punktu procentowego. Oznacza to, że po okresie względnej stabilizacji odnotowano dość wysoki wzrost wskaźnika bezrobocia, choć nadal był on znacząco niższy niż w 2009 r., kiedy to wskaźnik ten zwiększył się o 2,6 p. p.**

Liczba zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych zaczęła się systematycznie zmniejszać począwszy od 2003 r., przy czym nadal w miesiącach rozpoczynających i kończących rok notowany był wzrost poziomu bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2002 r. w rejestrach znajdowało się 3 217 tys. bezrobotnych, a rok później liczba ta była o 1,3% niższa. W końcu 2003 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 3 175,7 tys. osób, a wskaźnik bezrobocia wyniósł 20%. Do końca 2007 r. zarówno liczba, jak i stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszały się coraz szybciej. W końcu 2007 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 746,6 tys. bezrobotnych, tj. o 562,8 tys. mniej niż przed rokiem. Wówczas też odnotowano najwyższą w końcu roku dynamikę spadku bezrobocia - 24,4% w porównaniu do stanu z końca 2006 r. Spowolnienie tempa spadku bezrobocia było zauważalne w końcu 2008 r., jednak wówczas w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 473,8 tys. osób (o 272,8 tys., tj. o 15,6% mniej niż rok wcześniej), a wskaźnik bezrobocia zmniejszył się do 9,5%. **Od 2009 r. liczba zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych zwiększa się z roku na rok**, przy czym najwyższy wzrost zanotowany został w 2009 r. - bezrobocie zwiększyło się do 1 892,7 tys. osób, czyli o 418,9 tys. osób (28,4%). W kolejnych dwóch latach dynamika wzrostu słabła. W 2010 r. w skali roku wzrost bezrobocia wyniósł 3,3%, a w 2011 r. 1,4%. **W końcu 2012 r. w ewidencji bezrobotnych zarejestrowanych było 2 136,8 tys. osób, tj. o 154,1 tys. więcej niż rok wcześniej (wzrost o 7,8%)**. Liczba bezrobotnych poprzednio pracujących wzrosła o 151,5 tys. (tj. o 9,5%), przy wzroście liczby dotychczas niepracujących o 2,6 tys. osób (tj. o 0,7%).

W końcu 2012 r. w porównaniu do stanu z końca 2011 r. **zarówno stopa bezrobocia, jak i poziom bezrobocia rejestrowanego zwiększyły się we wszystkich województwach**. Najwyższą dynamikę wzrostu bezrobocia zanotowano w województwach: małopolskim - o 11,1%, śląskim - o 10,4% oraz mazowieckim o 10,2%. Najwyższy wzrost stopy bezrobocia wystąpił w województwach dolnośląskim i łódzkim o 1,1 p. p.

W końcu 2012 r. prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 358,3 tys. osób, tj. o 31,8 osób więcej niż rok wcześniej (wzrost o 9,7%). Udział osób uprawnionych do zasiłku zwiększył się z 16,5% w końcu 2011 r. do 16,8% w końcu 2012 r.

⁶ Dane źródłowe ze sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy z załącznikami

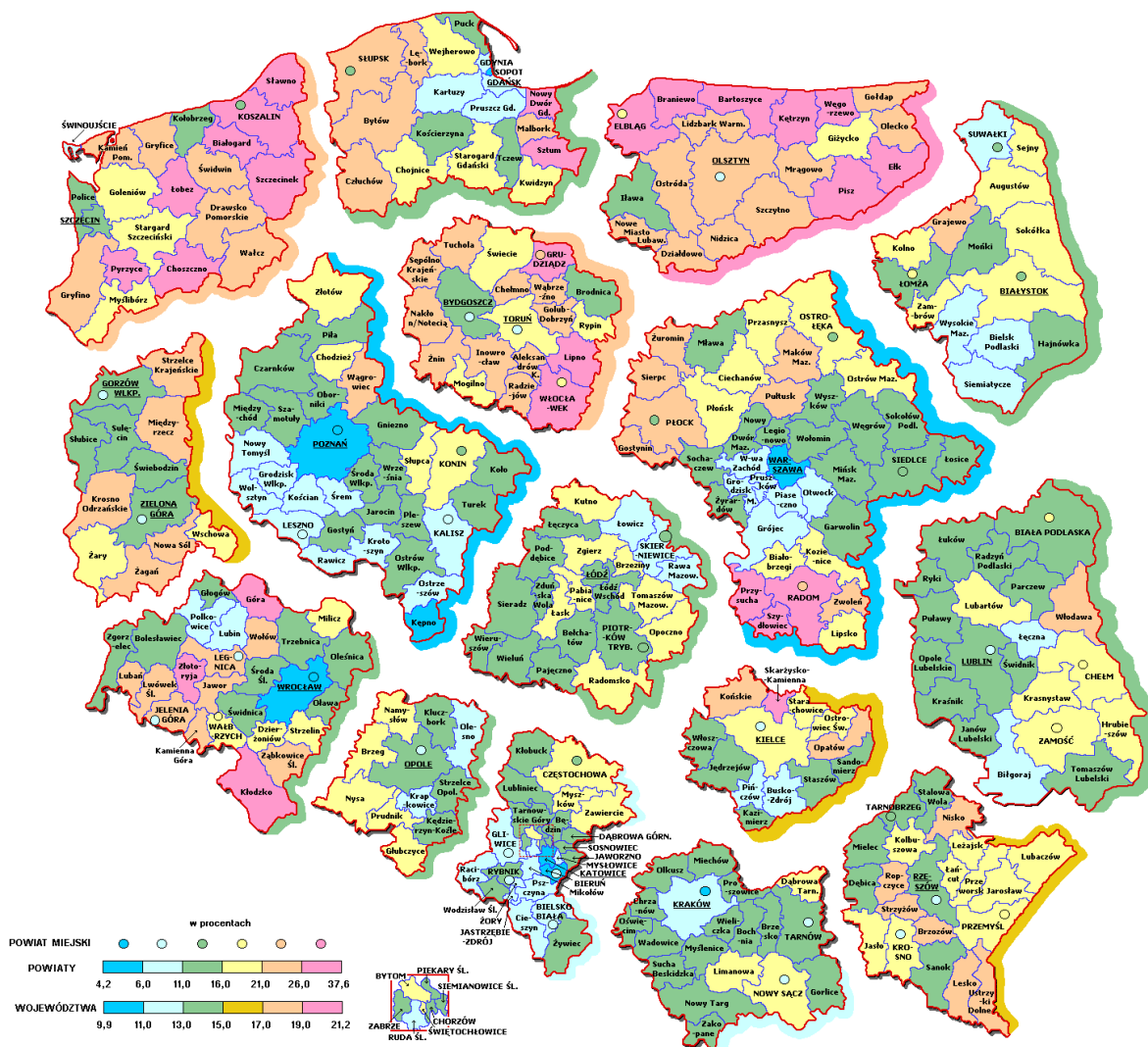
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Wysokie pozostaje w Polsce **terytorialne zróżnicowanie bezrobocia**. Jest to wynikiem zarówno nierównomiernego rozwoju społeczno – gospodarczego regionów, jak i ich położenia geograficznego. Zróżnicowanie to, mierzone różnicą pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika bezrobocia waha się.

W końcu 2012 r. **różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wynosiła 11,3 punktu procentowego** (wielkopolskie – 9,9%, warmińsko – mazurskie – 21,2%). Terytorialne zróżnicowanie na poziomie województw zwiększyło się o 0,2 punktu procentowego w porównaniu z końcem 2011 r. (11,1 punktu proc.).

Minimalnie zmniejszyło się natomiast zróżnicowanie stopy bezrobocia na poziomie powiatów z 33,5 pkt. proc. w końcu 2011 r. (po korekcie GUS) do 33,4 pkt. proc. w końcu 2012 r. - zatem spadek wyniósł 0,1 p. p. Niemniej jednak różnica pomiędzy skrajnymi powiatami była 9-krotna. Z drugiej strony podkreślić należy, że w końcu 2008 r. najwyższy wskaźnik bezrobocia na poziomie powiatów był 18-krotnie wyższy od najniższego.

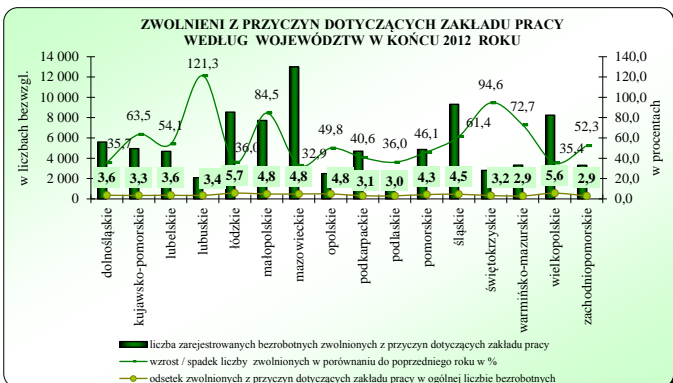
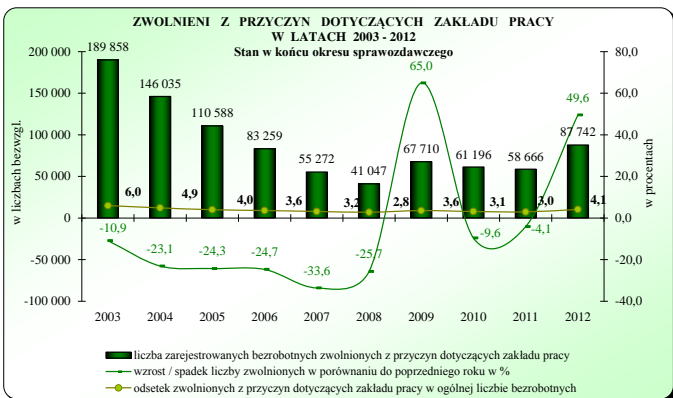
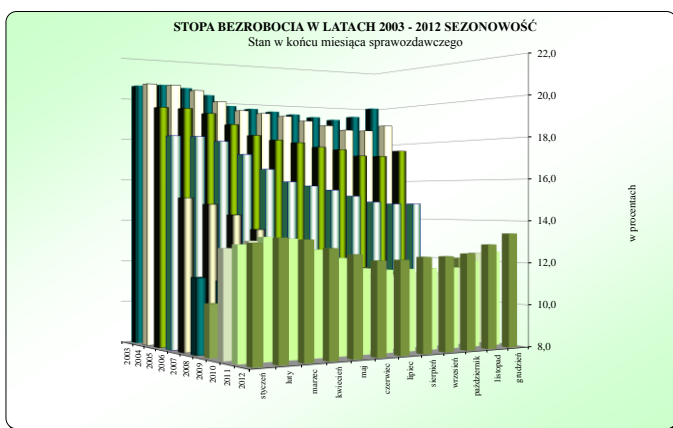
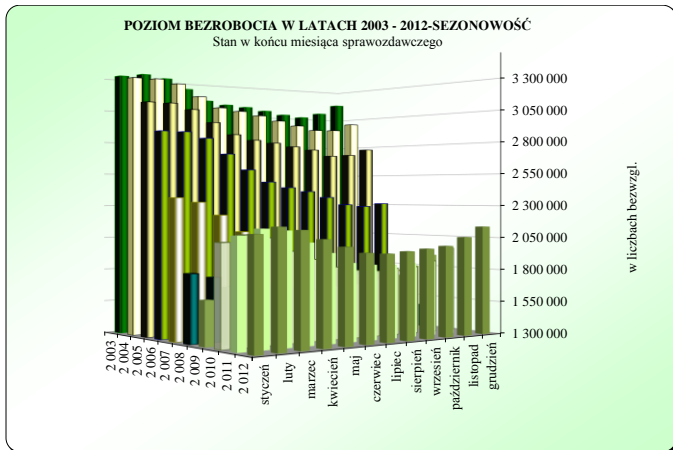
Stopa bezrobocia rejestrowanego
według stanu w końcu 2012 r. (w procentach)

Najniższą stopę bezrobocia w końcu 2012 r., nie przekraczającą 5%, odnotowano w: M. Poznań (4,2%), M. St. Warszawa (4,4%), M. Sopot (4,6%) i powiecie poznańskim (4,7%).

Najwyższy, ponad 30% wskaźnik bezrobocia, wystąpił w powiatach: radomskim (30,7%), nowodworskim (30,8%), braniewskim (30,9%), piskim (31,4%) oraz szydłowieckim (37,6%).

Podkreślić należy, że przy ogólnym wzroście wskaźnika bezrobocia w 2012 r. jaki odnotowany został we wszystkich województwach w przypadku powiatów sytuacja była zróżnicowana, tj. w 30 powiatach wskaźnik był niższy niż w końcu 2011 r. (najwyższy spadek zanotowano w powiecie sejneńskim o 2,1 p. p.), w 10 stopa bezrobocia pozostała na poziomie sprzed roku, a w 339 powiatach zwiększyła się (najbardziej w powiecie strzelińskim i sławieńskim o 2,6 p. p.).

Jedną z głównych cech polskiego rynku pracy jest **sezonowość przejawiająca się wzrostem bezrobocia w miesiącach rozpoczynających i kończących rok**. Miesiące wiosenne są okresami spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, co wynika między innymi z rozpoczynania prac sezonowych w budownictwie i rolnictwie, a także rozpoczynania się sezonu turystycznego. Z kolei w końcu roku z powodu napływu do bezrobocia osób, którym wygasają wówczas umowy o pracę oraz powrót do bezrobocia osób wykonujących subsydiowane zatrudnienie liczba bezrobotnych wzrasta.

Rok 2007, podobnie jak 2006, pod względem sezonowych zmian na rynku pracy był nietypowy, ponieważ wzrost poziomu bezrobocia odnotowany został tylko w styczniu i grudniu, co jak dotąd w historii polskiego bezrobocia nigdy nie miało miejsca. Rok 2008 był czwartym z kolei, w którym poziom rejestrowanego bezrobocia zmniejszył się już w lutym, ale od listopada 2008 r. zarówno poziom, jak i stopa bezrobocia rejestrowanego wzrastały z miesiąca na miesiąc i sytuacja ta utrzymała się do końca marca 2009 r. Kolejne 3 miesiące przyniosły spadek bezrobocia, ale od lipca 2009 r. do końca lutego 2010 r. liczba i stopa bezrobocia rejestrowanego ponownie zwiększały się. Od marca do końca sierpnia 2010 r. notowany był sezonowy spadek bezrobocia, a wrzesień ponownie rozpoczął trwający do końca lutego 2011 r. wzrost bezrobocia. Następnie po 6 miesiącach spadku do końca lutego 2012 r. liczba bezrobotnych zwiększała się.

W 2012 r. sezonowy spadek bezrobocia rozpoczął się w marcu i trwał do końca lipca, czyli 5 miesięcy. W kolejnych miesiącach poziom bezrobocia zwiększał się, a do tego notowane wzrosty były wyższe niż w analogicznych okresach 2011 r. Warto dodać, że zmiana poziomu bezrobocia w lipcu i wrześniu 2012 r. nie wpłynęła na zmianę stopy bezrobocia.

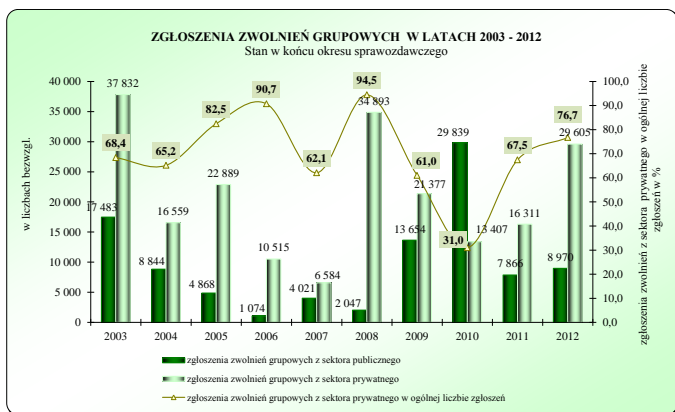
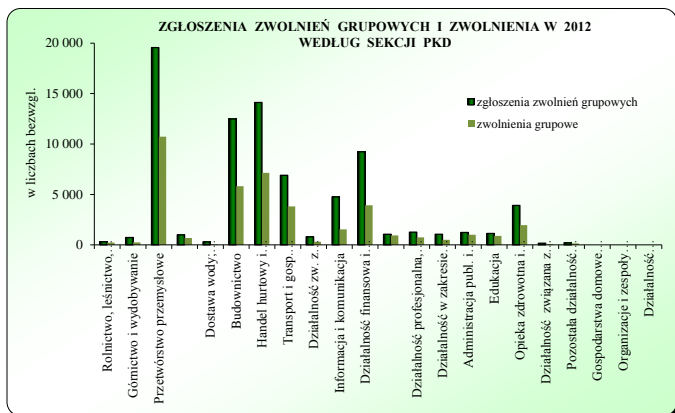
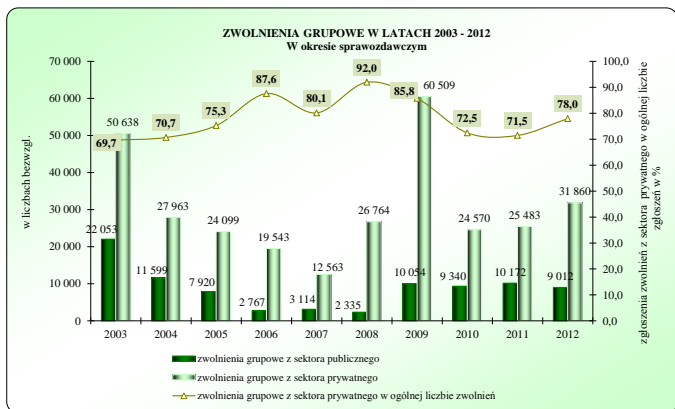
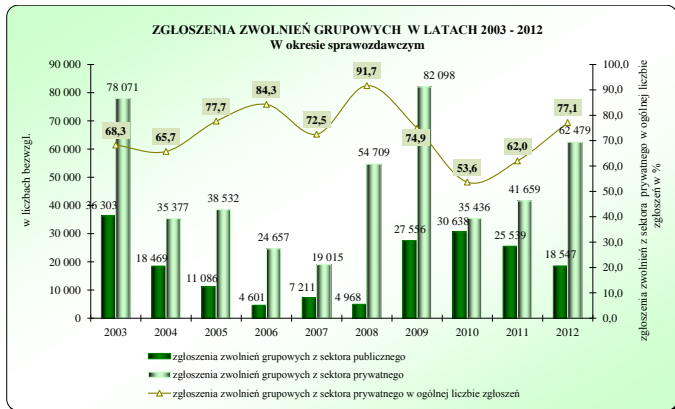
W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 87,7 tys. osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, tj. o 29,1 tys. więcej niż przed rokiem. Tym samym w ciągu roku omawiana subpopulacja wzrosła o 49,6%, przy wzroście liczby bezrobotnych ogółem o 7,8%. W związku z tym zwiększył się odsetek zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w ogólnej liczbie zarejestrowanych z 3,0% w końcu 2011 r. do 4,1% w końcu 2012 r.

W całym 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 102,5 tys. osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wobec 65,1 tys. osób zarejestrowanych rok wcześniej.

Najwięcej osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w końcu 2012 r. zarejestrowanych było w województwach: mazowieckim – 13,0 tys. osób (4,8% ogółu bezrobotnych w województwie), śląskim – 9,3 tys. osób (4,5%) oraz łódzkim – 8,5 tys. osób (5,7%).

Najmniej osób zwolnionych w omawianym trybie, zarejestrowanych było w województwach: podlaskim – 2,1 tys. osób (3,0% ogółu bezrobotnych w województwie), lubuskim – 2,1 tys. osób (3,4%) i opolskim – 2,5 tys. osób (4,8%).

W 2012 r. liczba zgłoszeń zwolnień grupowych, jak i dokonanych już zwolnień grupowych była wyższa niż rok, czy dwa lata wcześniej.

Zamiar dokonania zwolnień grupowych ponad 81 tys. osób zgłosiło ponad 1,6 tys. zakładów pracy. W 2011 r. zgłoszeń zwolnień ponad 67 tys. osób dokonało 1,5 tys. zakładów.

Generalnie należy zauważyć, że zakłady zgłaszające zamiar dokonania zwolnień określają często bardzo szerokie ramy czasowe planowanych zwolnień. Oznacza to, że zgłaszane zwolnienia rozkładają się w czasie, to z kolei pozwala przypuszczać, że część tych zwolnień może nie zostać zrealizowana. **Poziom zwolnień grupowych dokonanych w 2012 r. stanowił ok. 50% zgłoszeń zwolnień grupowych.** Ponadto należy pamiętać, że pracodawcy często rezygnują z zamiaru dokonania zwolnienia, bądź liczba zwolnionych osób jest niższa od początkowych zamierzeń, zdarza się również, że jako zwolnienia grupowe traktowane są sytuacje wręczania pracownikom tzw. wypowiedzeń zmieniających warunki pracy lub płacy.

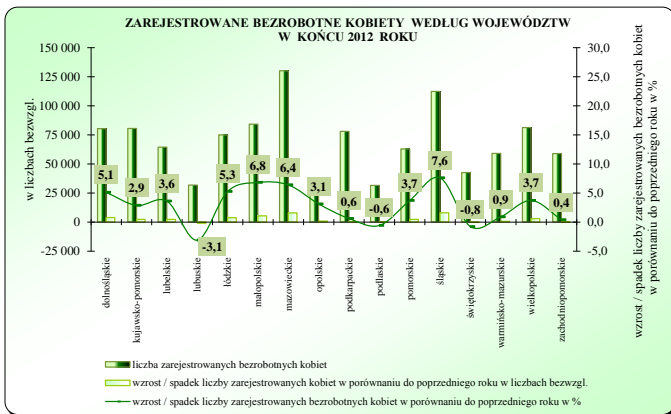
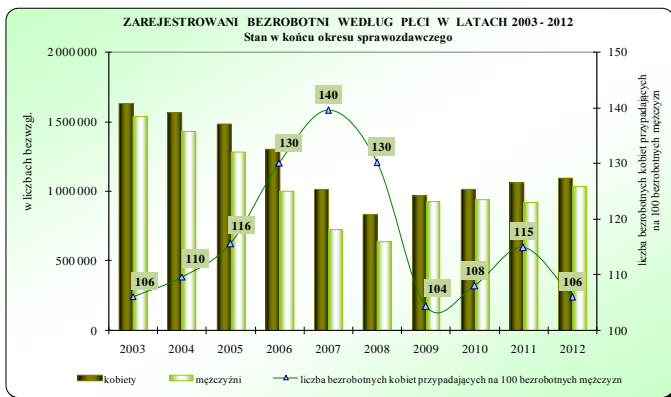
W 2012 r. najczęściej zgłoszenia napływały od pracodawców w województwie mazowieckim (ponad 1/3 wszystkich zapowiedzi zwolnień w minionym roku) oraz śląskim (ok. 1/5). Z pewnością wynika to z faktu ulokowania w aglomeracji warszawskiej i śląskiej centrali wielu firm.

W całym 2012 r. **najwięcej zgłoszeń pochodziło z sekcji: przetwórstwo przemysłowe (19,6 tys. osób, tj. 24,4% wszystkich zgłoszeń zwolnień), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (14,1 tys. osób, tj. 17,6%), budownictwo (12,5 tys. osób, tj. 15,6%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (9,2 tys. osób, tj. 11,5%).**

Z liczby zapowiedzianych zgłoszeń zwolnień w całym 2012 r. zwolnień 40,9 tys. pracowników dokonało blisko 2,2 tys. zakładów pracy. Najwyższe zwolnienia grupowe w 2012 r. odnotowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (10,7 tys. osób zwolnionych, tj. 26,3%), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (7,1 tys. osób zwolnionych, tj. 17,5%) oraz budownictwo (5,8 tys. osób zwolnionych, tj. 14,3%).

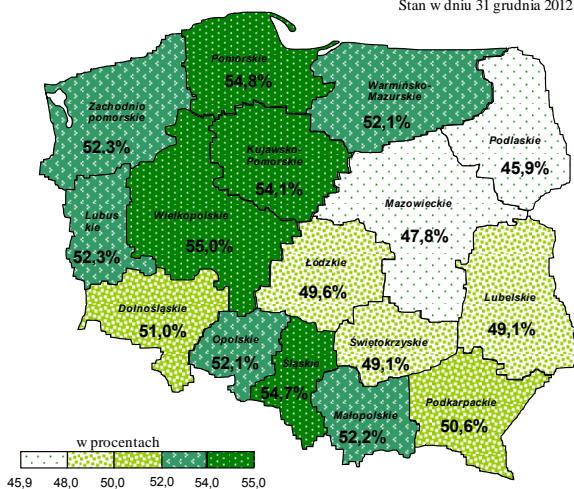
Według stanu w końcu 2012 r. 433 zakłady pracy zamierzały zwolnić 38,6 tys. osób. Dane dotyczą zgłoszeń aktualnych wg stanu na ostatni dzień roku, tj. pomniejszych o te, z których realizacji pracodawca zrezygnował bądź już je zrealizował. Liczba osób zgłoszonych do zwolnienia w końcu 2012 roku była o blisko 60% wyższa niż w końcu 2011 r.

Minister Pracy i Polityki Społecznej nie ma bezpośredniego wpływu na sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw i wynikający z niej stan zatrudnienia w przedsiębiorstwach, koncentruje się zatem na podejmowaniu działań osłonowych wobec osób zagrożonych zwolnieniem z pracy lub już zwolnionych. W 2012 r. programami zwolnień monitorowanych 101 zakładów pracy objęło 12,2 tys. osób.

UDZIAŁ KOBIECY W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

Uczestnictwo w pracy zawodowej jest silnie uwarunkowane przez płeć oraz związane z nią role społeczne. Według wyników ostatecznych NSP 2011⁷ w ogólnej liczbie ludności Polski (38 511,8 tys.), kobiety stanowiły 51,6%, tj. na 100 mężczyzn przypadają 107 kobiet. Liczebna przewaga mężczyzn występuje wśród ludności do 46 roku życia. W starszych grupach wiekowych zdecydowanie dominują kobiety.

W liczbie pracujących w wieku 15 lat i więcej (wg BAEL) w IV kwartale 2012 r. było 6 954 tys. kobiet i stanowiły one 44,5% ogółu pracujących. W tym samym czasie **wskaźnik zatrudnienia kobiet wyniósł 43,0% wobec 58,4% dla mężczyzn w wieku 15 lat i więcej. Z kolei stopa bezrobocia kobiet pozostawała na wyższym poziomie niż mężczyzn – wyniosła 11,1% wobec 9,3% dla mężczyzn.**

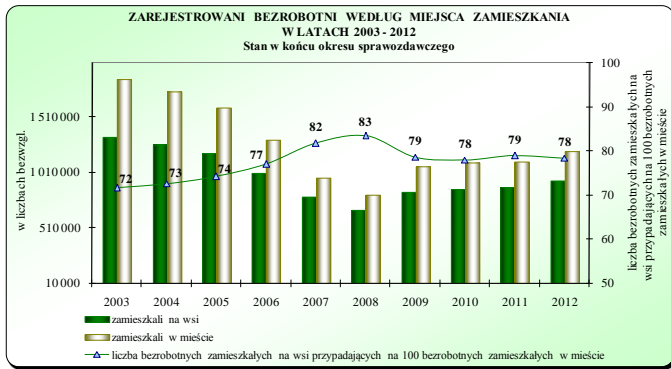
Analiza zmian bezrobocia rejestrowanego według płci pokazuje, że generalnie w latach 2003 - 2007 zdecydowanie szybciej zmniejszała się liczba bezrobotnych mężczyzn niż kobiet. Miało to swoje odzwierciedlenie we wzroście odsetka kobiet wśród ogółu zarejestrowanych. W końcu 2002 r. kobiety zarejestrowane w urzędach pracy stanowiły 51,2% ogółu bezrobotnych, a w końcu 2007 r. odsetek ten zwiększył się do 58,2%. Tendencja odwróciła się w 2008 r., a w efekcie tego w końcu 2008 r. w ewidencji bezrobotnych kobiety stanowiły 56,6%. Zanotowana w końcu 2009 r. dynamika wzrostu bezrobocia kobiet była ponad 2,5-krotnie niższa niż mężczyzn, co spowodowało, że udział kobiet ponownie zmniejszył się do 51,1%. W kolejnych latach udział kobiet wśród bezrobotnych znowu się zwiększył do 53,5% w końcu 2011 r.

W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 099,2 tys. bezrobotnych kobiet. W porównaniu do stanu z końca 2011 r., **populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 3,7%, podczas gdy wzrost liczby bezrobotnych mężczyzn był 3-krotnie wyższy i wyniósł 12,5%.** Spowodowało to, że odsetek kobiet wśród bezrobotnych zmniejszył się do 51,4%, a liczba bezrobotnych kobiet przypadających na 100 bezrobotnych mężczyzn spadła do 106 osób.

Najwięcej bezrobotnych kobiet zarejestrowanych było w województwach mazowieckim, śląskim i małopolskim. Natomiast najmniej kobiet znajdowało się w ewidencji urzędów pracy w województwach opolskim, podlaskim i lubuskim. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych kształtował się w przedziale od 45,9% w województwie podlaskim do 55,0% w wielkopolskim.

Kobiety mimo niższego wieku i wyższego poziomu wykształcenia dłużej pozostają w ewidencji bezrobotnych. W końcu 2012 r. średni czas pozostawania bez pracy kobiet wynosił 12,4 miesiąca, wobec 10,3 miesiąca w przypadku mężczyzn, co oznacza, że kobiety pozostawały bez pracy 2 miesiące dłużej niż mężczyźni (w końcu 2007 r. było to ponad 3 miesiące dłużej).

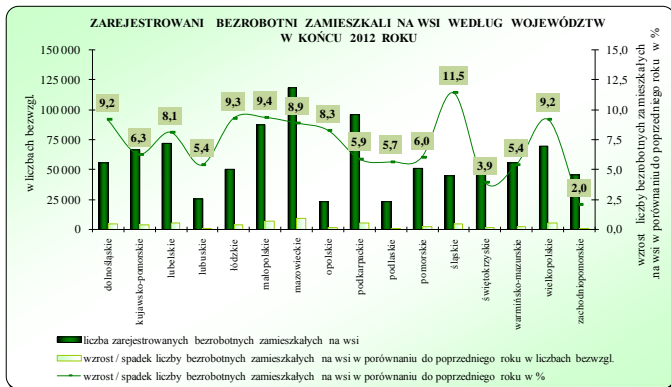
⁷ Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 raport z wyników, GUS, Warszawa 2012

Na wsi mieszka ponad 39% ludności Polski. Mniej niż 30% stanowią mieszkańcy wsi w województwie śląskim (22,4%). Ponad połowę ludności mieszka na wsi w województwach małopolskim, lubelskim, świętokrzyskim i podkarpackim.

W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 939 tys. osób zamieszkałych na wsi i 1 197,8 tys. zamieszkałych w mieście.

Na 100 bezrobotnych zamieszkałych w mieście przypadało 78 zamieszkałych na wsi. W końcu 2008 r. wskaźnik ten wyniósł 83.

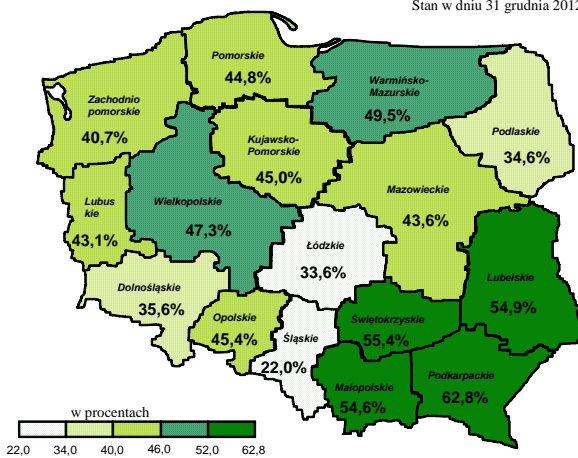

Podobnie jak w 2009 i 2010 r. również w końcu 2012 r. wyższy wzrost poziomu bezrobocia dotyczył mieszkańców miast. W końcu 2012 r. w porównaniu do stanu z końca 2011 r., liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zwiększyła się o 7,4% wobec wzrostu liczby bezrobotnych zamieszkałych w mieście o 8,1%.

Wzrost liczby bezrobotnych zamieszkałych w mieście, podobnie jak na wsi, zanotowano we wszystkich województwach. Najwyższy względny wzrost liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu 2012 r. odnotowano w województwie śląskim (o 11,5%), natomiast najwyższy wzrost zamieszkałych w mieście dotyczył bezrobotnych w województwach małopolskim (o 13,2%) i mazowieckim (o 11,3%).

UDZIAŁ ZAMIESZKAŁYCH NA WSI W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

Wyższy wzrost liczby bezrobotnych zamieszkałych w mieście spowodował spadek odsetka zamieszkałych na wsi wśród ogółem zarejestrowanych do 43,9% w końcu 2012 r. z 44,1% w końcu 2011 r.

Rozkład udziału bezrobotnych zamieszkałych na wsi, w końcu 2012 r., w poszczególnych województwach był zróżnicowany i kształtował się od 22,0% w województwie śląskim do 62,8% w województwie podkarpackim.

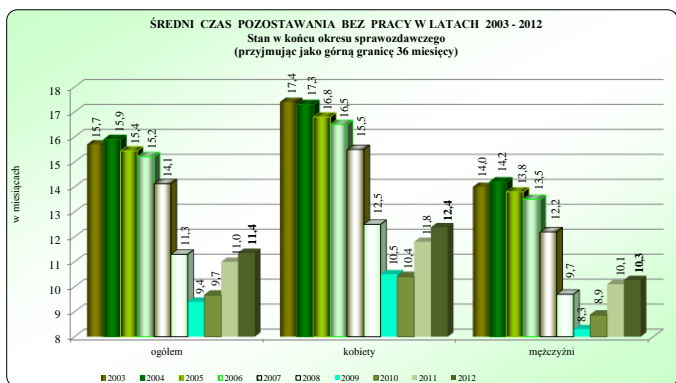
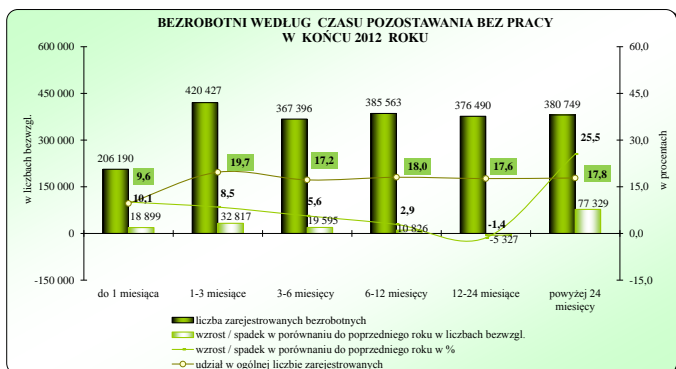
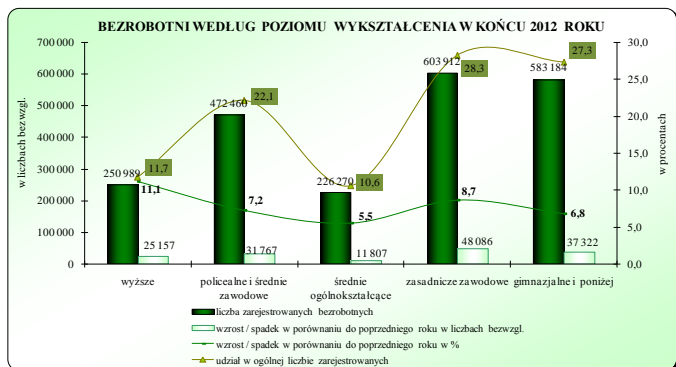
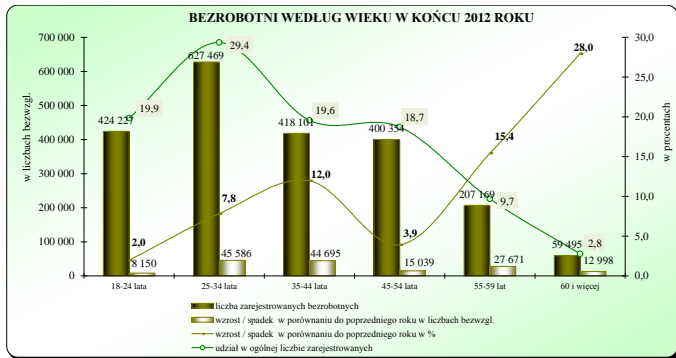
Poza województwem podkarpackim najwyższe udziały osób zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych odnotowano w województwach małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim. Były to również województwa o najwyższym odsetku mieszkańców wsi w ogólnej liczbie ludności Polski.

Zachodzące zmiany demograficzne mają odbicie w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych. Do końca 2007 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie wzrastał i proces ten ponownie widoczny jest od 2010 r. W końcu 2003 r. średni wiek bezrobotnych wynosił 35 lat, a w końcu 2007 r. zwiększył się do 37,7 roku. Wynikało to z faktu, że spadek bezrobocia dotyczył wówczas przede wszystkim osób w młodszych grupach wiekowych. Następnie po dwóch latach spadku średni wiek bezrobotnych ponownie zwiększał się do **37,5 roku w końcu 2012 r., głównie za sprawą wysokiej dynamiki wzrostu liczby bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej.**

Zarejestrowane kobiety były o 3 lata młodsze niż mężczyźni (36,1 lat wobec 39,1 lat). Z kolei bezrobotni zamieszkałi w miastach byli o ponad 3 lata starsi niż mieszkańcy wsi (38,9 lat wobec 35,8 lat).

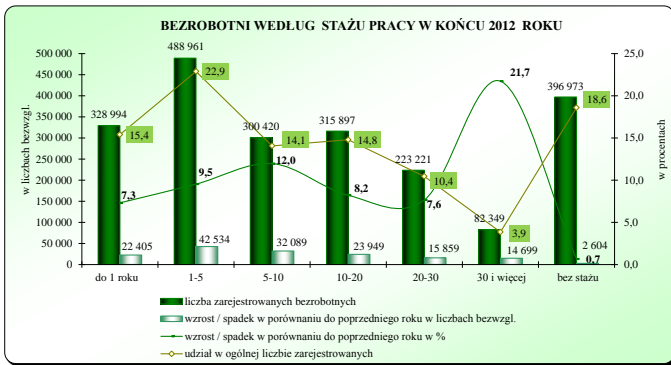
Struktura wiekowa zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych w 2012 r. nieznacznie się zmieniła, przede wszystkim ze względu na wyższą dynamikę wzrostu liczby bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej. **Liczba bezrobotnych w wieku 55-59 lat w skali roku wzrosła o 15,4%**, co spowodowało, że udział tych osób w ogólnej liczbie zarejestrowanych zwiększył się z 9,1% w końcu 2011 r. do 9,7% w końcu 2012 r. Z kolei **liczba bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej wzrosła najsilniej - o 28%**, a zatem odsetek tych osób w ogólnej liczbie zarejestrowanych wzrósł z 2,3% do 2,8% w końcu 2012 r. **Najniższy wzrost (o 2,0%) dotyczył bezrobotnych w wieku 18-24 lata i w efekcie osoby te stanowiły 19,9% zarejestrowanych wobec 21,0% w końcu 2011 r.**

Wraz ze zwiększaniem się liczby wyższych uczelni w Polsce, rozszerzeniem oferty edukacyjnej i łatwiejszym dostępem absolwentów szkół średnich do kontynuowania nauki zarówno na studiach zawodowych, jak i magisterskich oraz wyższymi oczekiwaniami i ambicjami młodzieży w porównaniu do początku lat 90-tych znacznie zwiększyła się liczba studentów uczelni wyższych i absolwentów legitymujących się wyższym wykształceniem. Tym samym zarówno wśród ludności ogółem, jak i w poszczególnych grupach ze względu na aktywność ekonomiczną **systematycznie zwiększa się odsetek osób legitymujących się dyplomami wyższych uczelni**. Wg ostatecznych wyników NSP 2011 wyższe wykształcenie posiadało 17% ludności w wieku 13 lat i więcej wobec 9,9% w NSP 2002. W końcu 2002 r. osoby z wyższym wykształceniem stanowiły 3,9% zarejestrowanych bezrobotnych, a w końcu 2012 r. udział ten wzrósł do 11,7%. Jednocześnie w porównaniu do poprzedniego roku najwyższy wzrost liczby bezrobotnych (o 11,1%) dotyczył właśnie osób z wyższym wykształceniem. Nie zmienia to faktu, że nadal osoby takie stosunkowo najkrócej pozostają bezrobotne.

Jednym z najgroźniejszych zjawisk występujących na rynku pracy jest długie, ponad 12 miesięczne pozostawanie bez pracy. W końcu 2012 r. w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było **757,2 tys. osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy od momentu zarejestrowania się**. Osoby te stanowiły 35,4% ogółu bezrobotnych (wobec 34,6% w końcu 2011 r.). Wzrósł również udział najdłużej oczekujących na podjęcie zatrudnienia. Osoby zarejestrowane powyżej 24 miesięcy stanowiły 17,8% bezrobotnych wobec 15,3% w końcu 2011 r.

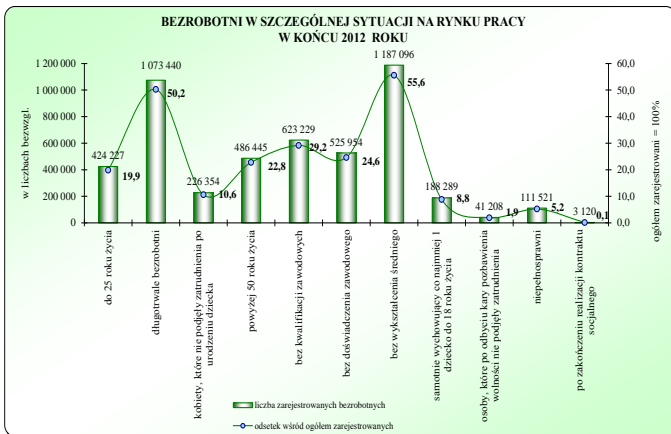
W końcu 2012 r. zmniejszyła się liczba poszukujących pracy od 12 do 24 miesięcy - spadek wyniósł 5,3 tys. osób, tj. 1,4%.

Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. Dla potrzeb analizy przyjęto, że jest to 36 miesięcy - wówczas **średni czas pozostawania bez pracy w końcu 2012 r. wyniósł 11,4 miesiąca i był o 0,4 miesiąca dłuższy niż w końcu 2011 roku, ale o ponad 4 miesiące krótszy niż w końcu 2003 r.**

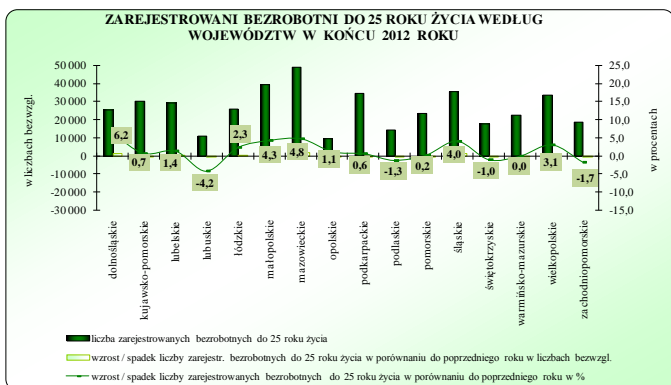
W końcu 2012 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające staż pracy od 1 do 5 lat (489 tys. osób) i bez stażu pracy (397 tys. osób) wobec 82,3 tys. bezrobotnych z ponad 30-letnim stażem pracy.

W porównaniu do stanu z końca 2011 r. zwiększyła się liczba bezrobotnych we wszystkich grupach ze względu na staż pracy. **Najwyższy względny wzrost dotyczył osób o najdłuższym, ponad 30 letnim stażu pracy (wzrost o 21,7%). Najmniej wzrosła liczba osób bez stażu pracy (o 0,7%).**

W art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyszczególnione zostały grupy osób uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich wymienić należy: bezrobotnych do 25 roku życia; bezrobotnych długotrwale; kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka; bezrobotnych powyżej 50 roku życia; bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych; bez doświadczenia zawodowego; bez wykształcenia średniego; bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia; bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia oraz bezrobotnych niepełnosprawnych i po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego. Do wymienionych grup bezrobotnych powinny być kierowane różnego rodzaju działania mające na celu ich aktywizację.

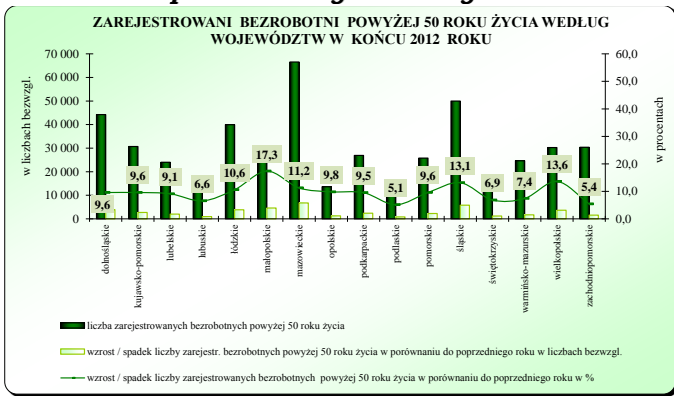
W końcu 2012 r. status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 1 938,8 tys. osób, co oznacza, że 9 na 10 bezrobotnych spełniało kryteria by być zaliczonym do tej kategorii. Warto zauważyć, że osoba może spełniać kryteria by jednocześnie być zakwalifikowaną do kilku grup w szczególnej sytuacji.

Wysoki poziom bezrobocia ludzi młodych wciąż stanowi jeden z najważniejszych problemów nie tylko polskiego rynku pracy. Wprawdzie do 2007 r. obserwowany był jego dynamiczny spadek, ale reperkusje kryzysu gospodarczego wpłynęły na spowolnienie tempa spadku bezrobocia w roku 2008 oraz na jego wzrost w kolejnych latach. **W końcu 2012 w urzędach pracy zarejestrowanych było 424,2 tys. młodych bezrobotnych.** Wprawdzie ich liczba wzrosła w porównaniu do stanu z końca 2011 r., ale **wzrost ten był niemal 4-krotnie niższy od ogólnego wzrostu bezrobocia i wyniósł 2% w sytuacji, gdy liczba bezrobotnych ogółem wzrosła o 7,8%.** Przyczyniło się to do **spadku udziału młodych bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych z 21,0% w końcu 2011 r. do 19,9% w końcu 2012 r.** Zauważyć należy, że obecnie co piąty bezrobotny zalicza się do omawianej grupy, podczas gdy w latach 1991-2000 co trzeci bezrobotny był w wieku 18-24 lata.

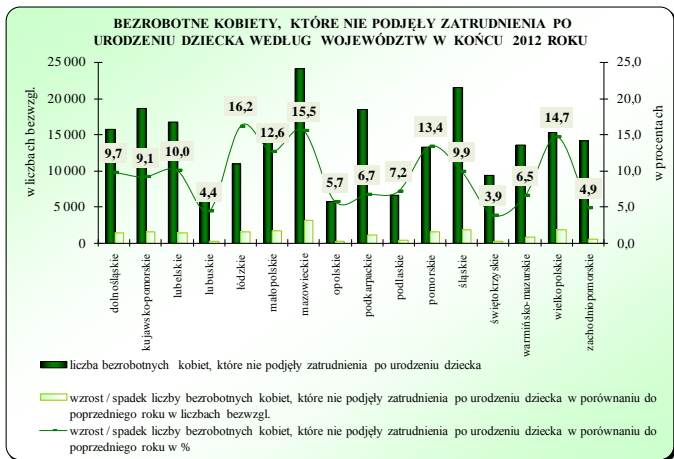
W IV kwartale 2012 r. stopa bezrobocia młodzieży (liczona na podstawie BAEL) wyniosła 27,4% wobec 10,3% dla osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata). Wysoką stopę bezrobocia młodzieży często dwukrotnie przewyższającą wskaźnik dla osób w wieku produkcyjnym, notuje się w niemal wszystkich krajach UE. Podkreślić należy, że w latach 2001 - 2004 wskaźnik bezrobocia młodzieży w Polsce przekraczał 40%.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

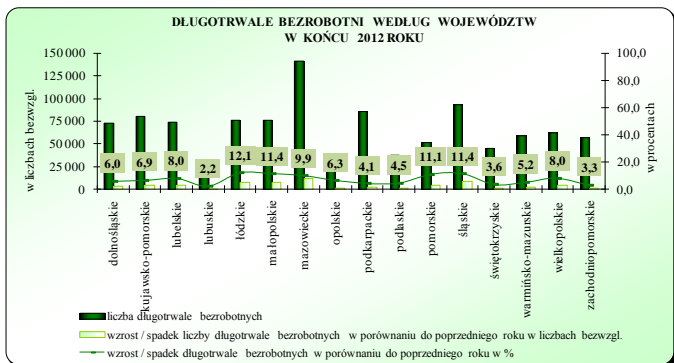
Obok młodzieży również osoby powyżej 50 roku życia uznane zostały za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W końcu 2012 r. w ewidencji bezrobotnych było zarejestrowanych 486,4 tys. osób powyżej 50 roku życia. Warto dodać, że względny wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie wiekowej był wyższy niż ogólny wzrost bezrobocia, co przyczyniło się do nieznacznego wzrostu udziału osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych z 22,3% do 22,8%.

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu 2012 r. kształtował się w przedziale od 17,5% w województwie podkarpackim do 28,1% w województwie dolnośląskim.

W końcu 2012 r. **w urzędach pracy zarejestrowanych było 226,4 tys. kobiet**, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. W porównaniu do stanu z końca 2011 r. statystyka ta wzrosła o 20,5 tys. osób, tj. o 10%.

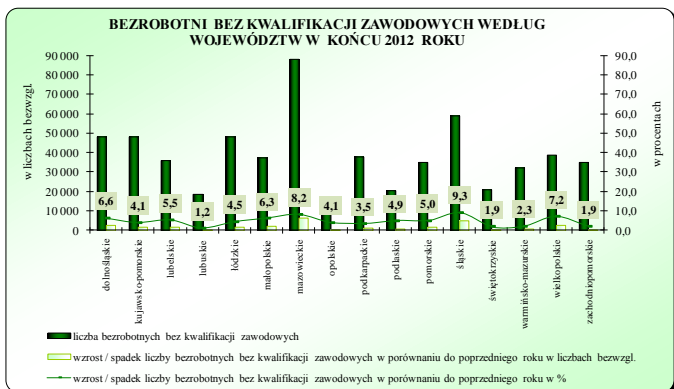
W ogólnej liczbie zarejestrowanych kobiet **osoby, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka stanowiły 20,6%**, przy czym najwyższy ich odsetek odnotowano w województwie lubelskim, gdzie stanowiły 26% bezrobotnych kobiet.

W końcu 2012 r. **w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 073,4 tys. osób długotrwale bezrobotnych**⁸, tj. o 76,8 tys. więcej niż w końcu 2011 r. Tym samym liczba długotrwale bezrobotnych wzrosła o 7,7% przy wzroście liczby bezrobotnych ogółem o 7,8%. Minimalnie **zmniejszył się odsetek długotrwale bezrobotnych** w ogólnej liczbie zarejestrowanych z 50,3% w końcu 2011 r. do 50,2% w końcu 2012 r.

Najwyższy odsetek długotrwale bezrobotnych w końcu 2012 r. odnotowano w województwie lubelskim (56,5%) i podkarpackim (56,2%), zaś najmniej w ogólnej liczbie bezrobotnych było długotrwale bezrobotnych w województwie wielkopolskim (42,6%) i pomorskim (45,6%).

Aż trzech na dziesięciu bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych, czyli kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

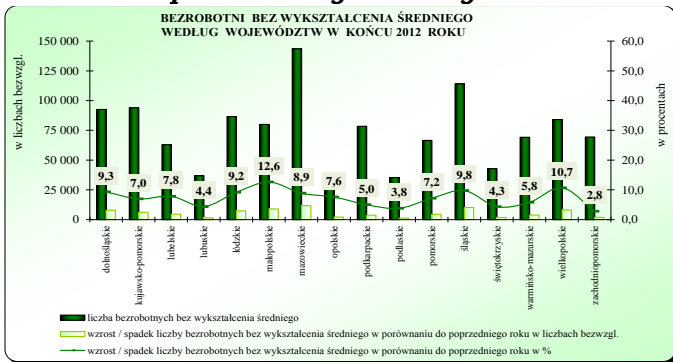
W końcu 2012 r. **bez kwalifikacji zawodowych pozostawało 623,2 tys. zarejestrowanych, co stanowiło 29,2% ogółu bezrobotnych.** W skali roku liczba bezrobotnych bez kwalifikacji zwiększyła się o 32 tys. osób, tj. o 5,4%.

Osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowiły 32,6% bezrobotnych w województwach kujawsko-pomorskim i opolskim wobec 23,4% w małopolskim.

⁸ Dane dotyczące osób długotrwale bezrobotnych według definicji zawartej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obejmują szerszą grupę osób niż tylko pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy od momentu zarejestrowania się. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym długotrwale jest osoba pozostająca w rejestrach urzędów pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

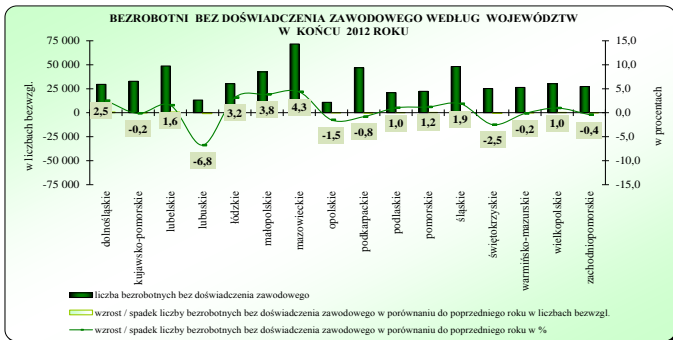

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

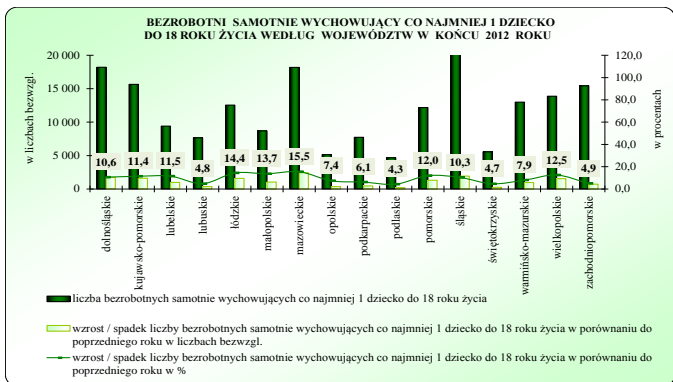
Najliczniejszą grupę bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią osoby bez wykształcenia średniego. W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 187,1 tys. osób z wymienionej grupy, tj. 85,4 tys. więcej niż rok wcześniej (wzrost o 7,8%).

Najmniej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym w województwie lubelskim, gdzie osoby bez wykształcenia średniego stanowiły 48% ogółu zarejestrowanych. Najwięcej takich osób znajdowało się w ewidencji bezrobotnych w województwach kujawsko-pomorskim (63,1%) oraz zachodniopomorskim (61,7%).

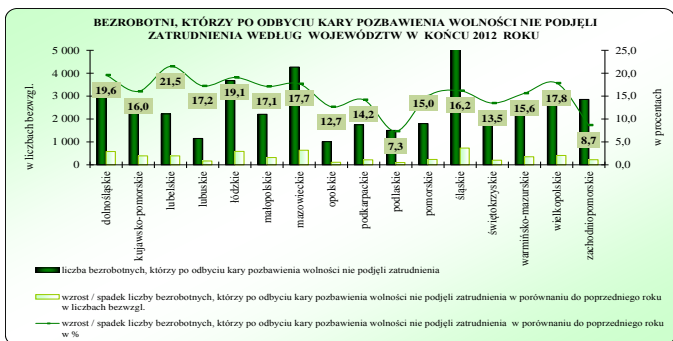
Doświadczenia zawodowe nie posiada co czwarty bezrobotny w Polsce (24,6%), przy czym doświadczenia najczęściej nie posiadają bezrobotni w województwach lubelskim, podkarpackim i podlaskim. Natomiast najniższy odsetek osób bez doświadczenia zawodowego notowano w dolnośląskim (18,7%) i pomorskim (19,3%).

W końcu 2012 r. zarejestrowanych było 526 tys. osób bez doświadczenia zawodowego, czyli o 6,3 tys. osób, tj. 1,2% więcej niż rok wcześniej.

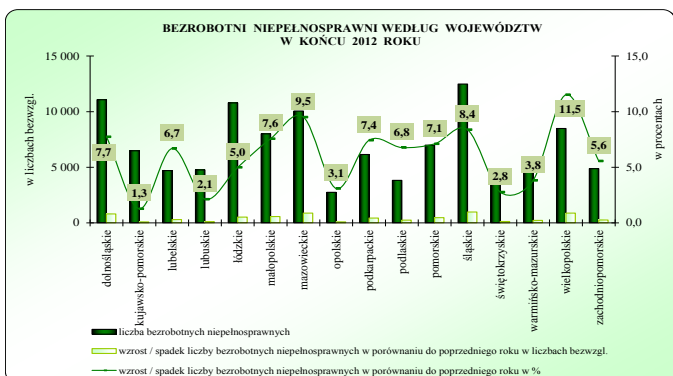
Osoby samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia w liczbie 188,3 tys. osób stanowiły w końcu 2012 r. 8,8% ogółu zarejestrowanych. W ciągu roku liczba bezrobotnych z opisywanej grupy zwiększyła się o 17,4 tys. osób, czyli o 10,2%.

Ponad 10% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia w województwach zachodniopomorskim, lubuskim, dolnośląskim, warmińsko – mazurskim, pomorskim i kujawsko – pomorskim. Natomiast 5% osoby te stanowiły wśród bezrobotnych w województwie podkarpackim.

W końcu 2012 r. status bezrobotnego posiadało **41,2 tys. osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia.** W skali roku liczba takich bezrobotnych zwiększyła się o 5,7 tys. osób, tj. o 16%. Zatem dynamika wzrostu była dwukrotnie wyższa niż wzrost bezrobocia ogółem. Najniższy odsetek osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych odnotowany został w województwie podkarpackim – 1,1% wobec 2,6% w śląskim i 2,5% w zachodniopomorskim.

W liczbie bezrobotnych w końcu 2012 r. było 111,5 tys. osób niepełnosprawnych. W porównaniu do stanu z końca 2011 r. populacja niepełnosprawnych bezrobotnych zwiększyła się o 6,9 tys. osób, tj. o 6,6%. Najwyższy, ponad 7% odsetek niepełnosprawnych wśród bezrobotnych pozostających w ewidencji urzędów pracy wystąpił w województwach łódzkim i lubuskim wobec dwukrotnie niższego udziału w lubelskim i mazowieckim.

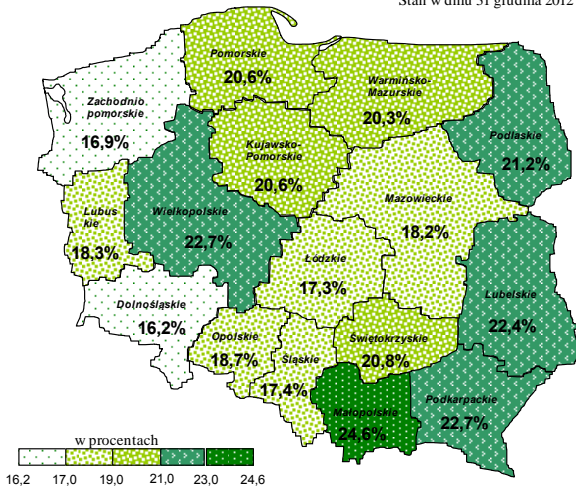

Najmniej liczną grupą wśród bezrobotnych wymienionych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy są osoby bezrobotne po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego. W końcu 2012 r. w ewidencji bezrobotnych było 3,1 tys. takich osób i stanowiły one 0,1% zarejestrowanych bezrobotnych.

OSOBY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW

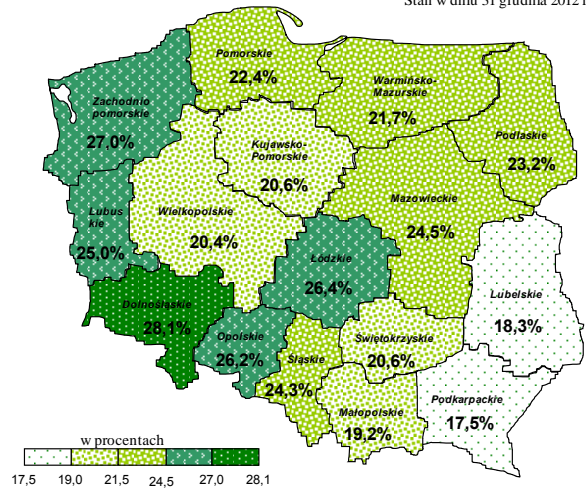
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH DO 25 ROKU ŻYCIA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

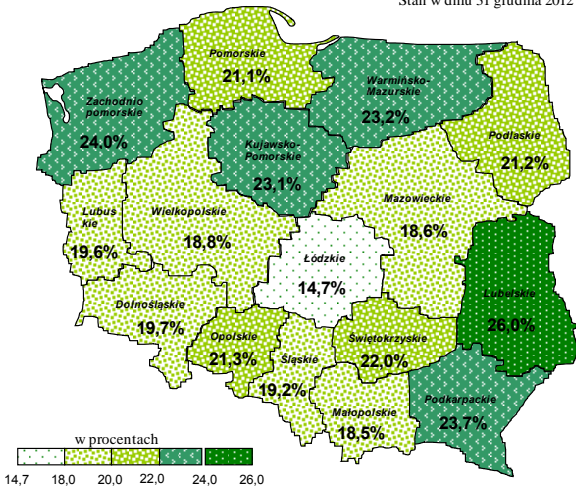
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

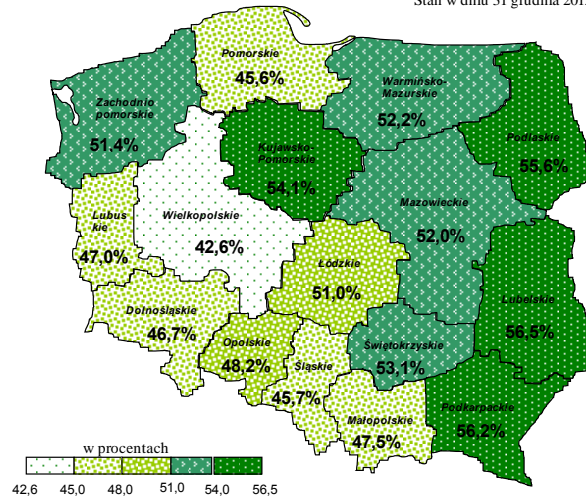
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH KOBIET, KTÓRE NIE PODJĘŁY ZATRUDNIENIA PO URODZENIU DZIECKA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH KOBIET WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

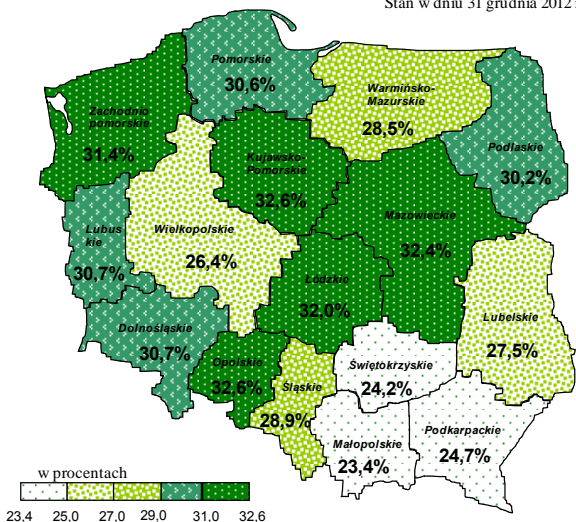
UDZIAŁ DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

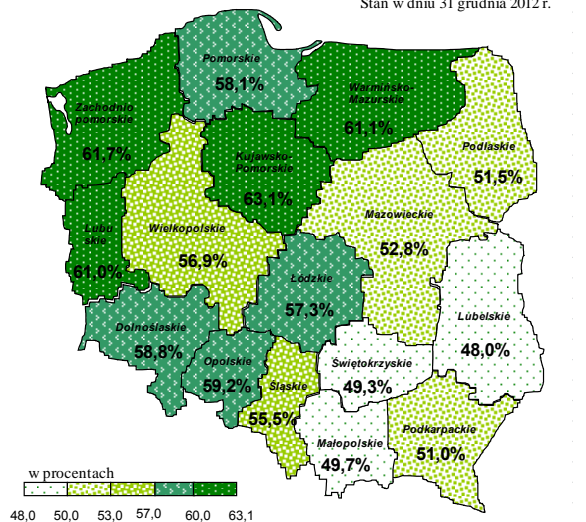
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH BEZ WYKSZAŁCENIA ŚREDNIEGO W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

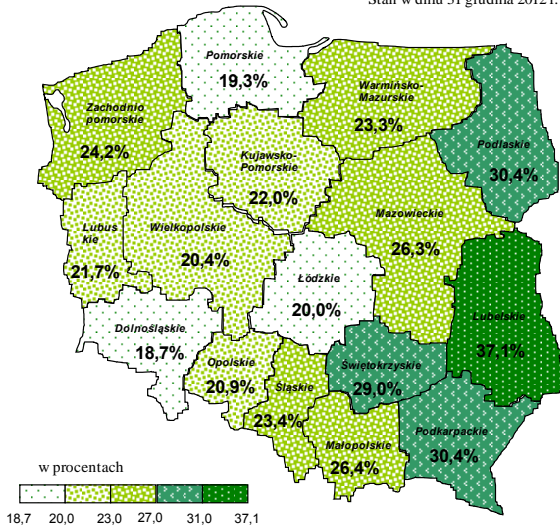
Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

**Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy**

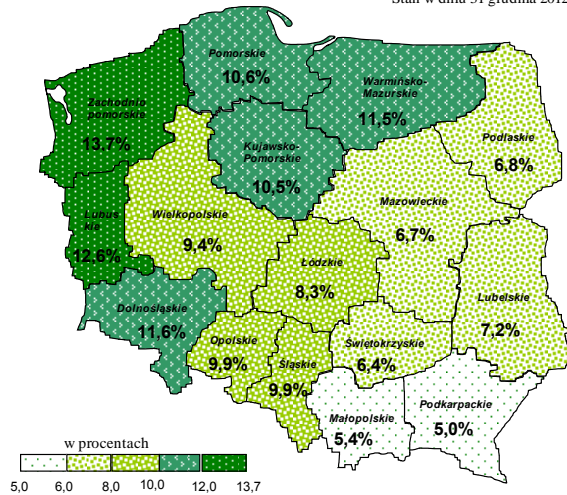
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH BEZ DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO
W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

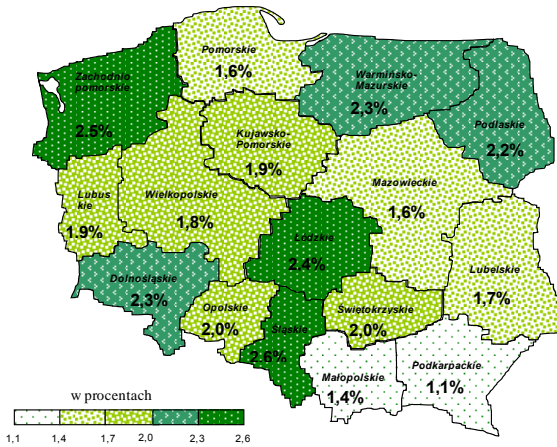
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH CO NAJMNIEJ JEDNO DZIECKO
DO 18 ROKU ŻYCIA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

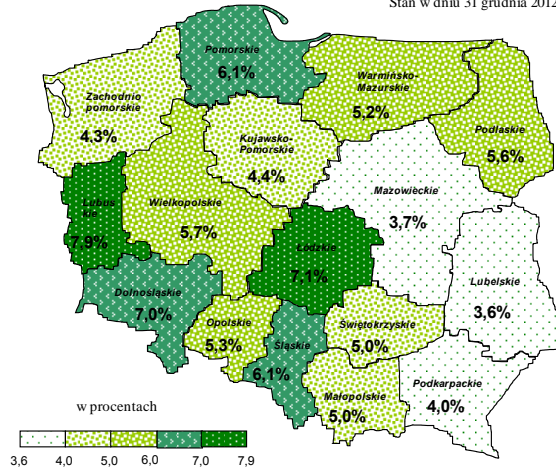
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH, KTÓRZY PO ODBYCIU KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI NIE
PODJEŁI ZATRUDNIENIA W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

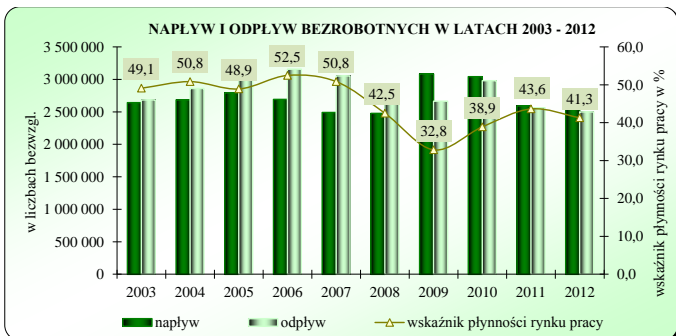

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE
BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

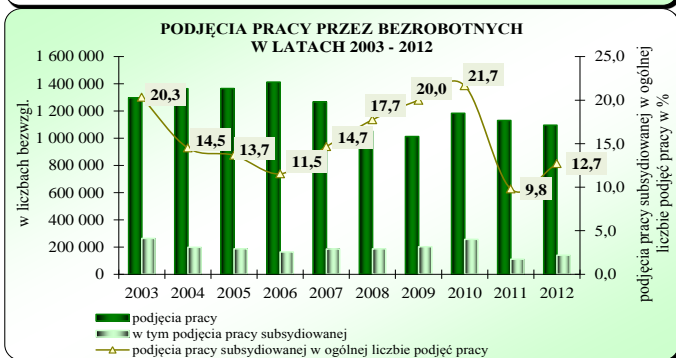
Stan w dniu 31 grudnia 2012 r.

BILANS BEZROBOTNYCH I OFERT PRACY

Kształtowanie się poziomu bezrobocia zależy od wielkości i dynamiki zmian w napływie i odpływie z bezrobocia. W 2009 r. zaobserwowano istotny wzrost napływu bezrobotnych, przy zmniejszeniu się odpływu z bezrobocia, a w 2010 r. sytuacja wyglądała odwrotnie. Z kolei w 2011 r. odnotowano spadek zarówno napływu, jak i odpływu z bezrobocia, zaś w roku 2012 wzrost napływu był niemal identyczny jak spadek odpływu z bezrobocia.

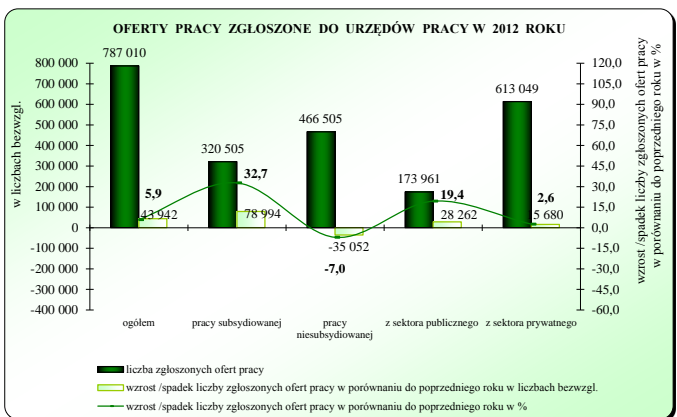
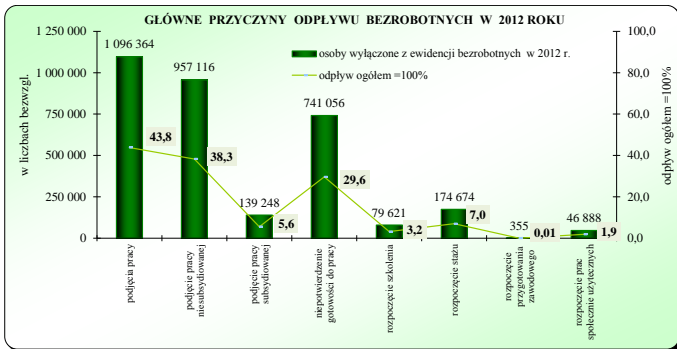
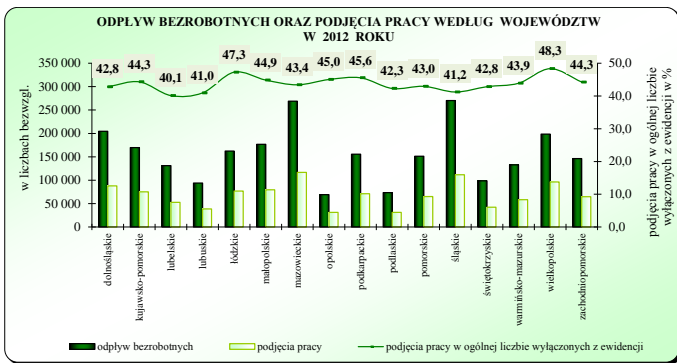

W roku 2012 w urzędach pracy zarejestrowało się 2 655 tys. osób (wzrost o 63,5 tys. osób, tj. o 2,5%), a odpływ wyniósł 2 500,8 tys. osób (tj. zmniejszył się o 62,7 tys. osób, tj. o 2,4%).

Wskaźnik płynności rynku pracy, określający stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych, **wyniósł w 2012 r. 41,3%**, czyli był niższy niż w 2011 r. (43,6%), ale wyższy niż w latach 2009 - 2010.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Zarówno w 2011 r., jak i w 2012 r. liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy zmniejszyła się, choć dynamika spadku w 2012 r. była niższa niż w 2011 r.

W 2012 r. pracę podjęło 1 096,4 tys. osób, tj. o 34,3 tys. osób mniej niż rok wcześniej (spadek o 3,0%). Niesubsydiowane zatrudnienie podjęło 957,1 tys. bezrobotnych, tj. o 62,7 tys. osób (6,2%) mniej niż w 2011 r., w tym podjęcia pracy sezonowej zmniejszyły się o ponad 7 tys. osób, tj. o 10,8%. Liczba osób podejmujących subsydiowane zatrudnienie – 139,2 tys. osób – wzrosła o 28,4 tys. osób, tj. o 25,6%.

W 2012 r. w aktywnych programach rozpoczęło udział 440,8 tys. osób, wobec 323,3 tys. osób przed rokiem. Liczba zaktywizowanych bezrobotnych zwiększyła się w porównaniu z 2011 r. o 117,4 tys. osób, tj. o 36,3%.

Osoby objęte działaniami aktywizacyjnymi stanowiły 17,6% odpływu bezrobotnych w 2012 r., wobec 12,6% w 2011 r.

W porównaniu z 2011 r., w 2012 r. najbardziej wzrosła liczba bezrobotnych wyłączonych ze statystyk z powodu;

- rozpoczęcia stażu (wzrost o 60%);
- rozpoczęcia szkoleń (wzrost o 49,2%);
- otrzymania dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (wzrost o 49%);
- rozpoczęcia robót publicznych (wzrost o 33,5%).

Zmniejszyła się natomiast liczba bezrobotnych, którzy rozpoczęli prace społecznie użyteczne do 46,9 tys. osób, tj. o 2,8 tys. mniej niż w 2011 r. (spadek o 5,6%).

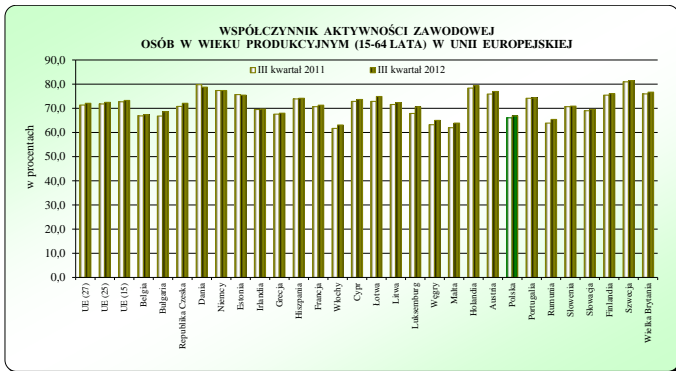
W latach 2002 – 2007 z roku na rok wzrastała liczba ofert pracy będących w dyspozycji publicznych służb zatrudnienia. Korzystna tendencja załamała się w 2008 r. W 2009 r. do urzędów pracy wpłynęło 902,6 tys. ofert pracy, tj. o 21% mniej niż rok wcześniej. W 2010 r. liczba ofert pracy ponownie wzrosła do 1 021,2 tys., czyli była o 13,1% wyższa niż w 2009 r., ale w 2011 r. odnotowano spadek ofert. Pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 743,1 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, tj. o 278,2 tys. mniej niż w 2010 r. (spadek o 27,2%). Z kolei **w roku 2012 do urzędów pracy wpłynęło 787 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej**, czyli o 43,9 tys. więcej niż w 2011 r. (wzrost o 5,9%). Zwiększyła się wyłącznie liczba ofert pracy subsydiowanej (wzrost o 32,7%), przy spadku liczby ofert niesubsydiowanej o 7,0%. Ogólny wzrost liczby ofert dotyczył w wyższym zakresie sektora publicznego (wzrost o 19,4%), podczas gdy liczba ofert z sektora prywatnego zwiększyła się o 2,6%.

Średnia liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy⁹ zwiększyła się z 23 osób w 2011 r. do 24 osób w 2012 r.

⁹ Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy w danym roku liczona jest ze wzoru:
$$\frac{(\text{bezrobotni według stanu w końcu poprzedniego roku} + \text{bezrobotni w końcu danego roku}) / 2}{(\text{oferty pracy zgłoszone w roku} / 12 + \text{oferty pracy na koniec poprzedniego roku})}$$

RYNEK PRACY W POLSCE NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ ¹⁰

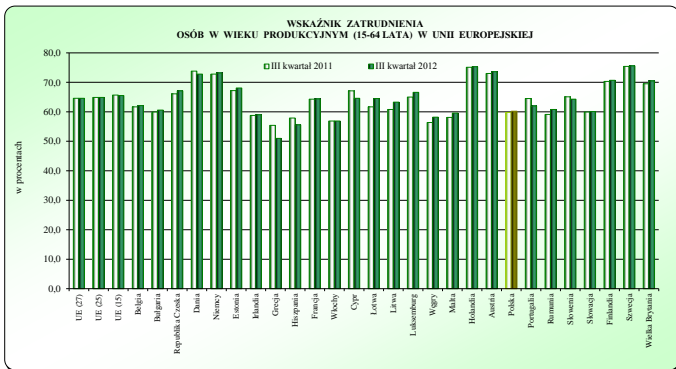

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w Polsce pozostaje na zdecydowanie niższym poziomie niż wynosi średnia w UE.

W III kwartale 2012 r. **współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym (wg Eurostat 15-64 lata) wyniósł w Polsce 66,9% i był o 0,8 p. p. wyższy niż rok wcześniej.** W tym samym czasie współczynnik aktywności zawodowej w UE(27) **wyniósł 72,1% wobec 71,4% rok wcześniej.**

Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej odnotowano we Włoszech (63,1%), na Malcie (63,9%), Węgrzech (65,0%), oraz w Rumunii (65,4%).

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata) w III kwartale 2012 r., podobnie jak rok wcześniej, wyniósł w UE(27) 64,6% Wartość tego wskaźnika zmniejszyła się w 7 krajach UE, jednak Polska znalazła się w grupie, w której wskaźnik zwiększył się.

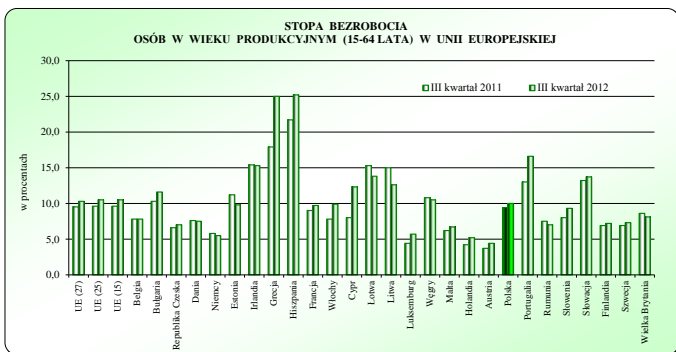

W Polsce wskaźnik zatrudnienia (15-64 lata) wyniósł 60,2% i był o 0,4 p. p. wyższy niż przed rokiem.

Nadal jednak dystans jaki dzieli nas do średniej w UE pozostaje wysoki, choć na przestrzeni lat sytuacja wyraźnie się poprawiła. Jeszcze w 2004 r., a więc roku kiedy Polska wstąpiła do UE, wskaźnik zatrudnienia w Polsce był o ponad 11 p. p. niższy niż w UE (51,7% wobec 63,0%). Niska wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata może mieć związek z inną definicją wieku produkcyjnego obowiązującą w Polsce (18-59/64 lata).

Niższy niż w Polsce wskaźnik zatrudnienia odnotowano w Grecji, Hiszpanii, Włoszech, Węgrzech, Malcie, Irlandii, i Słowacji.

W III kwartale 2012 r. stopa bezrobocia w 27 krajach UE (dla osób w wieku 15-64 lata) wyniosła 10,3%, wobec 9,5% w analogicznym okresie 2011 r. Spadek wskaźnika bezrobocia w UE odnotowano w 9 krajach, w pozostałych, w tym również w Polsce, miał miejsce wzrost stopy bezrobocia.

W III kwartale 2012 r. stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 10,0% i była o 0,6 p. p. wyższa niż przed rokiem. Polska nie jest już jednak krajem o najwyższym bezrobociu w Unii Europejskiej. Warto dodać, że jeszcze w 2007 r. stopa bezrobocia w Polsce zdecydowanie przekraczała średnią w UE, a w latach 2004 - 2006 byliśmy krajem o najwyższym wskaźniku bezrobocia w UE.

W III kwartale 2012 r. najwyższy wskaźnik bezrobocia w UE odnotowano w: Hiszpanii (25,2%), Grecji (25,0%), Portugalii (16,6%), Irlandii (15,3%), Łotwie (13,8%) i Słowacji (13,7%).

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (BCh)

¹⁰ Dane zaczerpnięte ze strony internetowej: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. Dane dotyczą III kwartału 2012 r. ze względu na fakt, że w chwili publikacji nie były dostępne dane dla wszystkich krajów UE za IV kwartał 2012 r. i jak również za cały 2012 r. Dane dla Polski za III kwartał 2011 r. zostały skorygowane na podstawie publikacji Kwartałna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa, 2012.11.30